

Danske mediers dækning af folkeafstemningen i Tyrkiet

Anja Skov Marcussen (57624)

Lars Holm Granerud (57860)

Magnus Jensing Hune (57262)

Pernille Baade Jensen (57133)

Vejleder: Mette Wallach

9. januar 2018

Abstract

This project seeks to examine how the Danish newspapers; Berlingske, Information, Jyllands-Posten and Politiken have framed the Turkish Referendum in April 2017 and furthermore discuss what prerequisites journalists have for producing articles that are factual and impartial - and hereby unbiased. Based on Robert M. Entman's four functions in a framing analysis, the project finds that the framing seen in the newspapers has been largely negative. The coverage is furthermore imprinted with an eurocentric understanding of especially the ideals of democracy, which is evident in the found interpretive packages that the analysed articles are placed in. The articles are placed in these interpretive packages based on the analysed framing in relation to Mark Ørsten's understanding of the concept 'bias' with relation to the ideals of 'factual' and 'impartial' coverage. Furthermore, the project finds that the coverage of the referendum is to be allocated in the 'sphere of the illegitimate' based on Daniel Hallin's theory of spheres. With attention to this criticism, the project attempts to produce articles that can be placed in different interpretive packages than the ones found through the analysis. Finally, the project discusses whether this attempt has been successful and furthermore addresses how producing unbiased journalism can be possible.

ABSTRACT.....	2
INDLEDNING OG PROBLEMFELT	5
AFGRÆNSNING	6
DET TIDSMÆSSIGE ASPEKT	6
MEDIERNE.....	6
ARTIKLERNE	7
METODEAFSNIT	7
POLITISKE PARTIER I TYRKIET	9
AKP: RETFÆRDIGHEDS- OG UDVIKLINGSPARTIET	10
HDP: FOLKETS DEMOKRATISKE PARTI.....	10
CHP: DET REPUBLIKANSKE FOLKEPARTI	10
MHP: DET NATIONALISTISKE HANDLINGSPARTI	10
PKK: KURDISTANS ARBEJDERPARTI.....	10
PRÆSENTATION AF EMPIRI	10
POLITIKEN.....	11
JYLLANDS-POSTEN	11
INFORMATION	12
BERLINGSKE	12
KVANTITATIVT OVERBLIK	13
ANALYSE AF FORTOLKNINGSPAKKER	14
FORTOLKNINGSPAKKE 1: TYRKIET LEVER IKKE OP TIL DE VESTLIGE DEMOKRATIIDEALER.....	14
FORTOLKNINGSPAKKE 2: ERDOGAN BLIVER DIKTATOR VED JA	18
Saglighed og upartiskhed	20
FORTOLKNINGSPAKKE 3: ERDOGAN SKABER FRYGT	21
Saglighed og upartiskhed	23
FORTOLKNINGSPAKKE 4: ERDOGAN ER POPULIST	23
Saglighed og upartiskhed	25
FORTOLKNINGSPAKKE 5: JA-SIGERE ER IGNORANTE	25
Saglighed og upartiskhed	26
FORTOLKNINGSPAKKE 6: JA-SIGERNE SKAL OGSÅ HØRES	27
Saglighed og upartiskhed	29
INDDRAGELSE AF HALLINS SFÆRE-TEORI	30
KONKLUSION PÅ ANALYSEN.....	31
OVERORDNET LÆSEVEJLEDNING TIL EGNE ARTIKLER	32
LÆSEVEJLEDNING - ARTIKEL A	33
EU er stadig afhængig af Tyrkiet trods politisk ustabilitet	33
LÆSEVEJLEDNING - ARTIKEL B	36
Dansk politiker vil trække Tyrkiet for Europarådet.....	36
LÆSEVEJLEDNING - ARTIKEL C	39
Forskere: Kursen i Tyrkiet ligner den i Polen og Ungarn.....	39
LÆSEVEJLEDNING - ARTIKEL D	42
Tyrkiet er på vej op ad den økonomiske rangstige	42
DISKUSSION.....	45

DISKUSSION AF FORTOLKNINGSPAKKER I EGNE ARTIKLER.....	45
DISKUSSION AF SAGLIGHED OG UPARTISKHED I EGNE ARTIKLER.....	46
DISKUSSION AF SFÆRE-BEGREBET I EGNE ARTIKLER.....	47
DEN JOURNALISTISKE PRAKSIS.....	47
KONKLUSION	49
LITTERATURLISTE.....	51
WEBSIDER:.....	51

Indledning og problemfelt

Mod syd ligger et land, der befinder sig mellem Asien og Europa. Et land, der har stået på venteliste til optagelse i EU. Et land, der har sine rødder i Osmannerriget, og som sidenhen er blevet en sekulær republik, der nu tager form af et præsidentielt styre. Men Tyrkiet kan være et svært land at definere styreformer ud fra.

Tyrkiet har længe været genstand for debat. Særligt når det kommer til problematikker med EU-medlemskabet, flygtningekrise og fængsling af journalister. I 2017 kom Tyrkiet igen på den journalistiske dagsorden. Denne gang, fordi der i april var folkeafstemning om en ændring af landets forfatning; en forfatningsændring, som har været omdiskuteret og kritiseret i de danske medier.

Dette projekt udspringer af et ønske om at undersøge, hvorvidt de danske medier har dækket folkeafstemningen, så alle nuancer og meninger er blevet givet til kende og har fået lige meget spaltepads. Undersøgelsen udspringer af en formodning om, at dækningen af folkeafstemningen har været eurocentrisk, idet folkeafstemningen, i mediernes øjne, strider imod europæiske idealer om demokrati. I forlængelse heraf følger en indignation over de danske mediers tydeliggjorte stillingtagen til valgkampen, som fremgår i journalisternes framing. At den største minoritetsgruppe i Danmark, dansk-tyrkerne, er blevet mødt med uforståenhed over at kunne stemme ja til forfatningsændringen, når det ville betyde, at landet bevægede sig væk fra de vestlige demokratiideal. Dette knytter sig også til, at journalistikken skal være for alle, idet den er med til at sætte dagsordenen og være meningsdannende i den generelle offentlighed. Når journalister indtager denne rolle, må de være den bevidst og hertil dække emner på afbalancerende vis. Herunder hører diskussionen om, hvorvidt det er muligt at skarpvinkle nyheder uden at blive biased, samt i hvilken grad det er muligt at afbalancere nyheder fuldstændigt under nutidens journalistiske arbejdsmetoder. Dette projekt søger, i henhold til mediernes dækning af folkeafstemningen i Tyrkiet, at undersøge, hvordan udvalgte dagblade italesætter Tyrkiet, dets forhold til Europa og Vesten, Erdogan som person og de stemmeberettigede dansk-tyrkere. Dette undersøges gennem en framing-analyse med fokus på at udlede, hvilke overordnede fortolkningspakker, folkeafstemningen indskrives i. I forlængelse heraf analyseres det, hvorvidt den overordnede dækning har været saglig og upartisk, hvordan dækningen kan forklares og endelig diskuteres det, hvad der skal til for at bedrive journalistik, der ikke er biased.

Besvarelsen af ovenstående tager udgangspunkt i følgende problemformulering:

Hvordan kan framingen af den tyrkiske folkeafstemning forstås, og hvad er forudsætningerne for at bedrive journalistik, der ikke er biased?

Afgrænsning

Vi har i dette projekt valgt at afgrænse vores empiri til artikler udgivet af Berlingske, Information, Jyllands-Posten og Politiken i deres trykte udgaver i perioden 16.03.17-16.04.17. Vi har fundet frem til disse artikler gennem en søgning i databasen Infomedia. Selve søgningen har været med følgende ordvalg: “Tyrkiet AND [valg, folkeafstemning]”. Således er alle artikler, der har ordet ‘Tyrkiet’ og enten ‘valg’ og/eller ‘folkeafstemning’, medtaget.

Det tidsmæssige aspekt

Vi har valgt at afgrænse empirien til måneden op til valget. Vores første søgninger viste, at der er en overskuelig mængde artikler i denne tidsperiode. Ydermere ønsker vi at rette fokus mod valget i Tyrkiet og ikke i lige så høj grad de andre faktorer, der spillede ind på dækningen af Tyrkiet op til valget; ministerbesøg i andre lande samt kupforsøget. Endvidere var der valg i Holland den 15. marts, hvor ministerbesøg fyldte meget på dagsorden. Vi valgte slutdatoen den 16. april, da vi bestræber os på at lave en analyse af dækningen af valget. Derfor har vi ikke nogle opsamlende eller evaluerende artikler, der forholder sig til valgresultatet. Vi undgår også de fleste meta-artikler som for eksempel denne: “Dansk imam: Vestlige medier har fremstillet Erdogan som et monster” (Web 1). Således skulle de artikler, vi har fundet frem til, være de mest relevante eksempler på dækningen af valgkampen samt de mest nyhedsorienterede.

Medierne

Vi har udvalgt disse fire aviser, fordi de regnes for at være de største trykte medier samt har forskelligartet appel. Vi overvejede yderligere at inddrage formiddagsaviserne BT og Ekstra Bladet, men disse havde udgivet få artikler, henholdsvis 5 og 3 artikler, og endvidere var de relativt korte i forhold til de andres. Artiklerne, vi har udvalgt, stammer udelukkende fra de trykte medier. Denne afgrænsning har vi lavet på baggrund af en hypotese om, at der er mere substans i disse nyhedsartikler – sammenlignet med web-fladen. På de digitale flader er artiklerne ikke lige så lange og uddybende,

og en framinganalyse med fokus på substans ville derfor være mindre hensigtsmæssig på disse medier frem for de trykte.

Artiklerne

Vi har ikke medtaget alle artikler, vores søgning gav på Infomedia. De fravalgte har hovedsageligt været telegrammer fra Ritzau. Vi har afgrænset os fra disse, dels fordi de var korte og ikke ville give meget mening at udføre en framing-analyse på, men mest fordi de ikke var skrevet af journalister fra de udvalgte dagblade, og derfor ville det være svært at argumentere for, at framingen i artiklerne er udtryk for en mulig bias hos de udvalgte medier. Endvidere har vi fravalgt en enkelt artikel fra Information: "Det er et tyrkisk valg, ikke et europæisk" (Web 3), da vi bedømte den til at være en rendyrket reportage. Journalisten lader også sin holdning til at komme til udtryk til en sådan grad, at man kan argumentere for, at det nærmere tilhører opinionsgenren.

Vi er bevidste om, at der er reportage-elementer i de fleste af de artikler, vi har taget med. Ifølge brancheorganisationen, Danske Medier, er genrens formål at levere en førstehåndserfaring fra det sted, der berettes om. Til sammenligning med den klassiske nyhedsgenre benytter journalisten sig af en række greb, der understøtter dennes vinkling. I reportagen er der dog en tradition for, at man i højere grad beskriver kilder og omgivelser gennem sanseindtryk for at fremme autenticiteten i beretningen. Kildernes roller adskiller sig også fra den klassiske nyhedsgenre. I nyhedsreportagen bliver de hyppigere "reduceret til vidner", hvilket korrelerer med vores fokus på henholdsvis ja- og nej-sigerne i de udvalgte dagblades dækning. Når dette er sagt, så påpeges det, at det stadig i reportagen er journalistens pligt "at foretage et stort analysearbejde og grundig kildekritik", og at genren bruges til "at belyse ulovlige forhold." (Web 2)

Vi mener derfor ikke, at reportagerne er irrelevante for vores analyse. Delvis fordi det er en tydeligvis en tendens i de udvalgte mediers dækning, men vigtigst af alt, fordi kravene om saglighed og upartiskhed er lige så vigtige i denne form for dækning, selvom der er reportageelementer (ibid.)

Metodeafsnit

Vi forstår den tyrkiske folkeafstemningen i forlængelse af Hanne Jørndrups tekst *Journalistik som et bebudet øjeblik*. Med afsæt i Dayan & Katz bruger hun begrebet 'media-event' til at sætte en ramme for de omkringliggende faktorer, der spiller en rolle i et historisk øjeblik. Her påpeges det yderligere,

at et media-event udgør en “live-sending af begivenheder, der oftest er organiseret af statslige organisationer [...] Disse begivenheder er ikke spontane men forberedte, hvor også medierne er blevet givet rum og plads til at organisere mediedækningen – ofte i tæt samarbejde med de organiserede institutioner.” (Jørndrup, 2012: 34)

På den måde kan man forstå dækningen af folkeafstemningen som en afgrænset tidsperiode, hvor de danske medier har været forberedte på begivenheden. Dette sker ud fra en forudsætning om, “at medierne bærer en funktion i opretholdelsen af samfundets normer og værdier” (ibid.: 35) ved dækningen af media-events. På baggrund af dette pointerer Jørndrup i sin analyse, at der kan forekomme komplikationer, når medier skal dække begivenheder uden for landets egne grænser, da der kan opstå en uvished om, hvilke samfundsnormer og -værdier, der da bliver genstand for mediernes måling og vurdering.

Robert M. Entmans begreb ’framing’, som det forklares i teksten *Framing: Til afklaring af et spredt paradigme*, danner grundlag for indholdsanalysen i projektet. Ved framing forstås at udvælge og fremhæve enkelte aspekter af en historie – bevidst eller ubevidst (Entman, 2015: 117). Her tager vi udgangspunkt i de fire funktioner af framing, som Entman definerer dem. De fire funktioner er: definition af problemer, diagnosticering af årsagerne til problemerne, moralske vurderinger og forslag til handlinger, der kan løse disse problemer. (ibid.) Entmans begreber danner grundlag for en kortlægning af den framing, der ses i artiklerne og endvidere til at definere de fortolkningspakker, framingen peger på i Mark Ørstens forståelse af begrebet.

I Ørstens forståelse af begrebet beskrives fortolkningspakker som de rammer, der skaber forståelsen for den enkelte framing, der kommer til udtryk i en sætning. Således er det et begreb, der indeholder de samme egenskaber og kvaliteter som framing, men bevæger sig i stor grad uden for det tekstnære og nærmer sig et mere diskursorienteret begreb. Hvor framing i vores forståelse udelukkende eksisterer i sætningen, er fortolkningspakken den større kulturelle eller ideologiske sammenhæng, der skaber forståelse for den enkelte frame. (Ørsten, 2006: 34) Når en journalist skriver om et emne, framer denne uanset hvad, men framing-processen stammer fra den fortolkningspakke, journalisten abonnerer på. De definerede pakker er derfor udledt af den fremanalyserede framing, da denne peger på, hvilke fortolkningspakker, der abonneres på i de enkelte artikler.

Framingen og de dertilhørende fortolkningspakker tjener til en videre vurdering af, hvorvidt artiklerne bærer præg af bias. I forståelsen af begrebet bias tager vi udgangspunkt i Mark Ørstens udlægning af begrebet i bogen *Krigen i medierne, medierne i krig*, hvor idealerne 'saglighed' og 'upartiskhed' defineres som den samlede forståelse af, hvorvidt mediernes dækning har været biased. Ved saglighed forstås vigtigst af alt, at journalisten går kildekritisk til værks, hvormed denne fremfører belæg for argumenter og en klar adskillelse af personlige holdninger. Ydermere må der ikke indgå moralske fremtidsvurderinger i nyhedsgenren. Upartiskheden dækker over, at journalisten faciliterer en ligelig repræsentation af relevante holdninger. Her skal der dog tages forbehold for, at en upartisk dækning af en sag skal ses i en større kontekst. Hermed forstås, at en artikel ikke står alene, men typisk er en del af en større sammenhæng, som samlet set forsøger at dække et givent emne eller en begivenhed upartisk (ibid.: 138). Disse idealer vil vi stille vores fremanalyserede fortolkningspakker op imod for at have et normativt udgangspunkt i vurderingen af, hvorvidt dagbladenes dækning af den tyrkiske folkeafstemning har været overvejende biased.

De kortlagte fortolkningspakker og den eventuelle bias, disse peger på, vil vi forsøge at forklare ud fra Daniel Hallins teori om de tre sfærer; ideen om, at den politiske atmosfære i en given tid har indflydelse på, hvordan blandt andet media-events dækkes. Denne teori kan bruges til at forklare, hvorfor medierne dækker den tyrkiske folkeafstemning på en særlig måde på baggrund af, hvilken af de tre sfærer, det dækkede emne kan siges at befinde sig i. Det værende henholdsvis sfæren for konsensus, sfæren for legitim konflikt og sfæren for det afvigende (Hallin, 1984: 21). Definitionen af, hvilke sfærer, dagbladene har behandlet media-eventet indenfor, kan bidrage med et større samfundsmæssigt perspektiv på dækningen af den tyrkiske folkeafstemning. Den kan ligeledes være med til at åbne diskussionen om, hvorfor der forekommer bias i dækningen i de artikler, vi har udvalgt og analyseret. Det er dog en væsentlig betragtning, at sfærerne er flydende størrelser, der ikke kan opdeles skarpt. En anden pointe er også, at journalisterne ikke indskrives sig i sfærerne intentionelt, men at vi gennem en analyse kan allokere fortolkningspakkerne i de forskellige sfærer på baggrund af den overordnede framing.

Politiske partier i Tyrkiet

Vi har valgt at inddrage en kort begrebsafklaring over de fremtrædende politiske partier i Tyrkiet. Dette med formålet at gøre det lettere for læseren at danne sig et overblik over det politiske landskab samt som bidrag til en større forståelse af de analyserede artikler.

AKP: Retfærdigheds- og Udviklingspartiet

Partiet er grundlagt i 2001 af Tyrkiets præsident Recep Tayyip Erdogan. Siden 2002 har partiet siddet på regeringsmagten i Tyrkiet. (Web 3) Partiet beskrives som “moderat islamistisk”, men kalder, ifølge det danske Udenrigsministerium, sig for et “konservativt reformparti.” (Web 4) Udenrigsministeriet betegner AKP’s vælgere som værende “den fattige, traditionelle landbefolkning” og “den nye, konservative middelklasse.” (ibid.)

HDP: Folkets demokratiske parti

Partiet er Tyrkiets største pro-kurdiske parti. Det ledes af Selahattin Demirtas og Figen Yusekdag. (Web 3) Partiet beskrives også - skriver Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) - som et venstreorienteret protestparti samt “PKK’s politiske gren.” (Web 5)

CHP: Det Republikanske Folkeparti

Partiet er Tyrkiets største oppositionsparti, og beskrives som et sekulært centrum-venstre parti. Det blev grundlagt af Mustafa Kemal Atatürk. (Web 3) Det danske udenrigsministerium beskriver partiet som værende moderat nationalistisk - set med “gængsne europæiske briller”. (Web 4)

MHP: Det Nationalistiske Handlingsparti

Partiet er det tredjestørste i Tyrkiet og beskrives som værende højrenationalistisk. (Web 3)

PKK: Kurdistans Arbejderparti

Partiet beskrives ikke som et parti, men som en kurdisk militant og venstreorienteret bevægelse, der også er opført på EU’s terrorliste. Grundlagt i 1978 af den fængslede leder, Abdullah Öcalan. (Web 4) Bevægelsen har i følge Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) været i åben konflikt med Tyrkiet siden 1984. (Web 5)

Præsentation af empiri

I projektet har vi udvalgt fire danske dagblade ud fra en formodning om, at deres prioritering af nyheder og reportager er politisk repræsentative for de danske mediers dækning af det tyrkiske forfatningsvalg. Der er forskellige kendetegn ved de udvalgte dagblade, og derfor bliver de kort

præsenteret med udgangspunkt i at fremhæve væsentlige detaljer ved mediernes nyhedsartikler. Efterfølgende vil vi præsentere et kvantitativt overblik, som viser, hvordan de udvalgte dagblades artikler fordeler sig i de udvalgte fortolkningspakker.

Politiken

Politiken har publiceret otte ud af de 30 artikler, der udgør det samlede artikeludvalg i projektet. Artiklerne er jævnt fordelt over fem af seks af vores fortolkningspakker – med undtagelse af fortolkningspakken 'Ja-sigerne skal også høres'. I forlængelse heraf forholder artiklerne sig også i overvejende grad til problemerne, der er knyttet til Erdogans øgede magtbeføjelser ved et ja til forfatningsændringen. Mediets dækning af Tyrkiet centrerer sig i marts måned om Tyrkiets konflikt med EU og specifikt landene Tyskland og Holland i forbindelse med, at landene nægtede tyrkiske ministre indrejse i forbindelse med afholdelse af valgmøder. Endvidere er artiklerne fremet efter, at konflikten ligger i Erdogans og AKP's interesse for at skabe splittelse blandt stemmeberettigede tyrkere i Europa. Derefter følger en række reportager, hvor ja-sigerne er i centrum. Her får de mulighed for at argumentere for deres bevæggrunde for at støtte Erdogan. Omvendt er den journalistiske vinkel karakteriseret af, at valget foregår på udemokratiske præmisser, og at Erdogan vildleder vælgerne. Martin Selsøe, som er mediets Tyrkiet-korrespondent, har skrevet fem af de otte artikler, Politiken har bragt forud for det tyrkiske valg.

Jyllands-Posten

Jyllands-Postens artikler indskriver sig i to overordnede fortolkningspakker. Af de syv artikler abonnerer tre af dem på fortolkningspakken 'Erdogan bliver diktator ved et 'ja'', mens de resterende fire abonnerer på fortolkningspakken 'Tyrkiet lever ikke op til vestlige demokratiidealer'. Framingen i artiklerne sker i høj grad ud fra en vestlig forståelse af demokrati, da mange af de forekommende problemer fokuserer på de konsekvenser, et ja til Erdogan i værste fald vil få, samt hvordan valgkampen ikke bliver ført på et demokratisk grundlag i vestlig forstand. Ligeledes fokuseres der på, hvilke konsekvenser et ja vil få for forholdet til EU, samt hvordan den diplomatiske krise mellem Tyrkiet og europæiske lande har haft indflydelse på valgkampen. Således har framingen i udvalget af tematikker og fremhævelsen af særlige problematikker i forbindelse med afstemningen været fremtrædende i Jyllands-Postens dækning af dette. Artiklerne er hovedsageligt skrevet af Jyllands-Postens korrespondent i Mellemøsten, Gunnar Willum, der har skrevet fem ud af syv artikler, mens den sikkerhedspolitiske korrespondent ved dagbladet, Jørn Mikkelsen, har skrevet en og medvirket

til en af Gunnar Willums artikler. Solveig Gram Jensen, udenrigskorrespondent for dagbladet har skrevet en artikel. Alle artiklerne er altså udarbejdet af korrespondenter.

Information

Information har i vores udvalgte periode udgivet seks artikler omkring folkeafstemningen i Tyrkiet, som falder under vores kriterier. De er skrevet af fem journalister, hvor avisens egen korrespondent, Lasse Ellegard, står for to af dem. Deres dækning er derfor muligvis ikke så ensartet som de andre avisers. Fire af artiklerne er præget af reportage-elementer i deres skrivestil. Dette kan hænge sammen med, at Information har de længste artikler af vores fire udvalgte dagblade. Endvidere er det den eneste avis, der har skrevet en artikel, der er vinklet på de relevante historiske tendenser i forhold til valget i Tyrkiet. I forhold til fortolkningspakkerne indgår halvdelen af artiklerne i kategorien 'Tyrkiet lever ikke op til vestlige demokratiidealer'. Disse artikler er vinklet på de personlige kampe, Informations kilder har oplevet i forbindelse med den tyrkiske regering. Artiklerne kredser dermed om en kritik af forholdene i Tyrkiet. Den førømtalte historisk vinklede artikel er den eneste, der indgår i fortolkningspakken 'Erdogan bliver diktator ved et ja'. Den historiske vinkel bruges til at forklare, hvordan Erdogan udnytter den historiske arv i Tyrkiet. Denne form for strukturel forklaring går igen i flere af artiklerne - mest tydeligt i artikel 29, der omhandler retssystemets fallit i Tyrkiet. Ydermere har Information en artikel i pakken 'Erdogan skaber frygt', der omhandler kvinder, og således også skriver sig ind i en forståelse af det tyrkiske styre som undertrykkende. Ydermere har Information en artikel i fortolkningspakken "Ja-sigerne skal også høres".

Berlingske

Fra nyhedsmediet Berlingske blev i alt ni artikler analyseret. Fire af de ni artikler er skrevet af Berlingskes korrespondent, Allan Sørensen. De resterende artikler er skrevet af korrespondent Troels Heeger samt i samarbejde mellem journalisterne Mikkel Randeris Kristensen og Mikkel Walentin Mortensen. I artiklerne fra Berlingske fremgår flere fortolkningspakker. Hovedparten af artiklerne (nr. 2, 5 og 6) indskriver sig i fortolkningspakken 'Erdogan er populistisk.' I artiklerne frames Erdogan på negativ vis, som en leder der gennem populisme forfører det tyrkiske folk. Yderligere frames konsekvenserne af et ja som det mest overordnede problem i artiklerne fra Berlingske. To af artiklerne indskriver sig i fortolkningspakken 'Erdogan bliver diktator ved ja', og i artiklerne lægges der generelt særlig vægt på, hvordan et ja vil give Erdogan mere magt og føre til diktatoriske tilstande i Tyrkiet. I artiklerne fra Berlingske kredses også om, hvilke konsekvenser valget har for dansk-

tyrkerne. Der fokuseres særligt på, hvordan valget skaber frygt og splittelse, samt hvordan Erdogans magt generelt påvirker det europæiske folk. Den moralske vurdering peger i artiklerne i en klar retning af, at folkeafstemningen foregår på et udemokratisk grundlag, og at udfaldet af afstemningen dermed også vil blive udemokratisk. Der er dog én artikel fra Berlingske, som skiller sig ud fra de andre. Artiklen ‘Dansk-tyrkere: Derfor støtter vi Erdogan’ indskrives sig, som en af de eneste artikler i vores empiri, i fortolkningspakken ‘Ja-sigerne skal også høres.’ I artiklen fortæller tre dansk-tyrkere, hvorfor de støtter Erdogan samt partiet AKP, og artiklen portrætterer altså ensidigt ja-siden.

Kvantitativt overblik

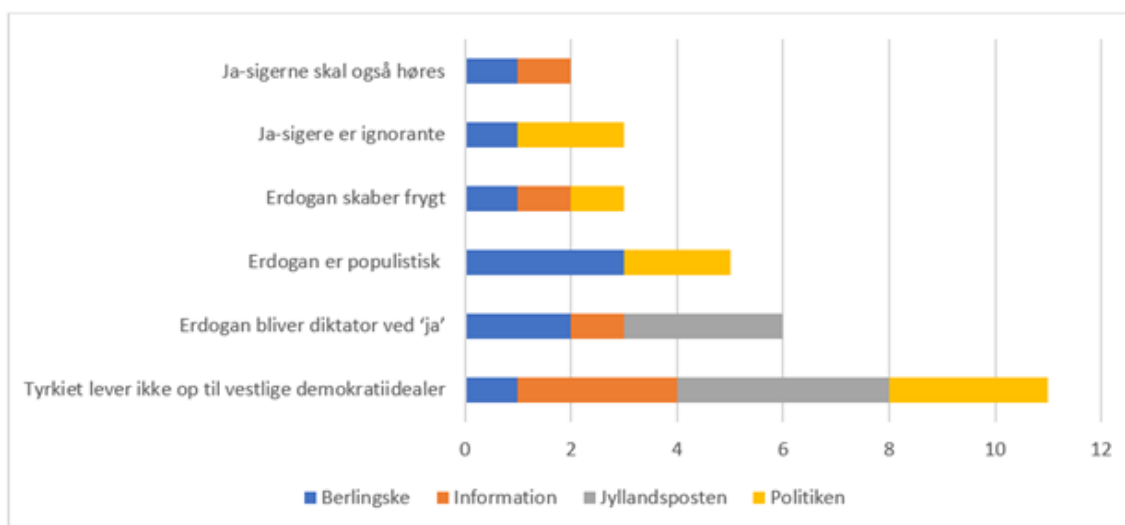
Tabel 1

I den nedenstående tabel ses det, at fortolkningspakken ‘Tyrkiet lever ikke op til vestlige demokratiidealer’ er den største, da den omfatter over en tredjedel af vores empiri. Fortolkningspakkerne omhandlende Erdogan fylder næsten halvdelen af empirien, og fortolkningspakkerne omhandlende ja-sigere fylder kun en sjettedel.

	Berlingske	Information	Jyllands-Posten	Politiken	I alt
Tyrkiet lever ikke op til vestlige demokratiidealer	1	3	4	3	11
Erdogan bliver diktator ved ‘ja’	2	1	3	0	6
Erdogan er populistisk	3	0	0	2	5
Erdogan skaber frygt	1	1	0	1	3
Ja-sigere er ignorante	1	0	0	2	3
Ja-sigerne skal også høres	1	1	0	0	2

Diagram 1

Dette diagram viser, hvor meget de enkelte dagblade fylder i hver fortolkningspakke.

Analyse af fortolkningspakker

I det følgende gennemgås de seks fremanalyserede fortolkningspakker, og på baggrund af Entmans fire funktioner i framing-analysen påvises fortolkningspakkerne i artiklerne. Afslutningsvis argumenteres der for, hvorvidt de udvalgte mediers dækning overordnet har været saglig og upartisk, som Ørsten præsenterer begreberne. Da alle artiklerne i mere eller mindre vinkler på folkeafstemningen, går mange af de samme temaer igen i artiklerne, og vi har derfor valgt at forholde os til dette ved at vurdere de enkelte artiklers overordnede problemstillinger. I vurderingen har vi overvejet, hvilke problemstillinger, der er mest fremtrædende i artiklerne samt deres relevans for folkeafstemningen. Disse problemstillinger har vi på baggrund af Entmans fire funktioner anvendt til at nå frem til, hvilke fortolkningspakker der kommer til udtryk i artiklerne.

Fortolkningspakke 1: Tyrkiet lever ikke op til de vestlige demokratiidealer

11 af vores i alt 30 artikler skriver sig ind i fortolkningspakken ‘Tyrkiet lever ikke op til de vestlige demokratiidealer’. De vestlige demokratiidealer, der kommer til udtryk i blandt andet de artikler, der indskriver sig i denne fortolkningspakke, kan forstås som eurocentriske. Dette begreb forstås ud fra Samir Amins teori om eurocentrisme som et ideologisk paradigme, der virker åbenlyst og som “sund fornuft” for aktøren, der er underlagt det. I konteksten for vores analyse skal eurocentrisme forstås som, at Europa/Vesten har den sande definition af demokrati, og den vifte af idealer for demokratiske processer, der bliver italesat, er de mest ønskværdige. (Fourny, 1994: 190ff)

I artikel 4, 15 og 26 bliver det fremhævet, at den manglende ytringsfrihed, og det generelt ulige forhold mellem ja- og nej-sidens mulighed for at føre valgkamp, er problemet - ud fra Entmans funktionsbegreber. Dette kommer blandt andet til udtryk i artikel 15, hvor journalisten i starten af artiklen konstaterer: “Det er ikke let at føre valgkamp mod Erdogan”. Dette fremhæves videre i artiklen, der beretter, at nej-siden bliver udsat for, at “Valgplakater er blevet revet ned, telte sat i brand og frivillige overfaldet på åben gade.” (Artikel 15)

De udfordringer, nej-siden står over for i valgkampen, bliver videre uddybet i artiklen; blandt andet en frygt for at blive fyret på baggrund af deres politiske ståsted. Det fremhævede problem er derfor, at valgkampen ikke er lige for begge sider, hvilket viser, hvordan Tyrkiet ikke lever op til de demokratiidealer, som findes i Vesten.

I artikel 19 er det fremhævede problem, at Erdogan har 'købt' sig til en del stemmer - blandt andet ved at sikre uddannelse, infrastruktur og særligt rindende vand til store dele af befolkningen. Dette ses i framingen, idet journalisten lader en nej-siger kommentere på en udtalelse fra en ja-siger, hvor ja-sigeren udtaler: "Men før vi taler om rindende vand, må vi have menneskerettigheder og ære. Det kan vi ikke leve uden, men vi kan godt leve uden rindende vand." (Artikel 19) Der bliver med lignende citater i artiklen lagt vægt på, at det er uforeneligt med de vestlige demokratiidealer, at store dele af befolkningen udelukkende vil stemme ja, fordi Erdogan har sikret velfærdsgoder til dem.

Endvidere frames det i artiklerne som en gennemgående problematik, at retssystemet i Tyrkiet er sat ud af kraft. I artikel 29 bliver dette blandt andet fremhævet, hvilket kan ses i følgende passage:

Tyrkiets i forvejen svage retsvæsen, der formelt beskytter borgerne mod staten, men reelt altid har været magtens instrument, er helt systematisk misbrugt i en udrensingsbølge, formelt rettet mod gerningsmændene til det mislykkede kup i juli sidste år, men reelt som værktøj mod intellektuel opposition til det forfatningsforslag, der nu stemmes om. (Artikel 29)

Der bliver her lagt vægt på de vestlige idealer; at retsvæsenet skal beskytte borgerne mod staten og ikke systematisk misbruges af eliten. Journalisten framer således gennem sit ordvalg med "misbrugt" og "udrensingsbølge" i ovenstående citat, hvordan dette problem er med til at fremhæve, at det tyrkiske demokrati ikke lever op til de vestlige idealer.

Man kan også se fortolkningspakken i journalisternes identificering af årsagerne til de problemer, de fremhæver. I artikel 20 identificeres Erdogans person og opførsel som årsag til et hackerangreb mod en række tyske twitter-konti. Dette ses ligeledes i artikel 26, hvor journalisten skriver: "Erdogan og hans AKP-partisoldater i regeringen sætter konsekvent lighedstegn mellem nej-sigere og 'støtte til terroristerne'." Ordvalget her er med til at frame Erdogan som en militaristisk leder ved at gøre brug af ordet "AKP-partisoldater". Endvidere er fremhævelsen af, at den tyrkiske regering skulle sætte nej-sigere og terrorister i samme båd et eksempel på, at retsstaten ikke skulle være velfungerende, og at nej-sigerne bliver marginaliseret. Denne framing viser Tyrkiet som uforeneligt med vestlige demokratiidealer.

Den diplomatiske krise mellem Tyrkiet og Holland og Tyskland bliver i fortolkningspakken identificeret som en årsag til problemet. Dette ses blandt andet i artikel 16 og 27. I artikel 27 har journalisten interviewet en række ja-sigere, hvor det ulige forhold mellem Tyrkiet og Europa frames. Dette ses, da de peger på optøjerne i Rotterdam som et eksempel på "Europas hykleri": "Argumentet om, at omfanget af magtanvendelsen trods alt var væsentligt større på Taksim-pladsen end i Rotterdam, afviser mændene." (Artikel 27) Her framer journalisten, at Tyrkiet ikke kan tillade sig at kalde Europa for hyklerisk, da tyrkiske myndigheder udøver politisk undertrykkelse, der er mere omfattende end i Europa. Således påviser journalisten igennem kilden, hvordan Tyrkiet ikke lever op til de vestlige demokratiidealer.

En anden årsag, som identificeres inden for denne fortolkningspakke, er mangel på uddannelse. Dette ses i artikel 13, hvor journalisten lader en nej-siger komme med følgende udtalelse: "Folk, der bor her, er ikke tilstrækkeligt uddannede. De læser hverken bøger eller aviser. De støtter Erdogan, som holdt de med et fodboldhold på en fanatisk måde." Fremhævelsen af denne årsag viser et syn på ja-sigerne; delvist som uoplyste og delvist som fanatiske. Man kan argumentere for, dette syn kan bidrage til en forståelse af en befolkning, som ikke er parate til at indgå i et demokrati. Baseret på en eurocentrisk demokratiopfattelse identificeres årsagen til det manglende demokrati i Tyrkiet som, at befolkningen ikke er tilstrækkeligt oplyste og rationelle til at kunne deltage i et sådant. Citatet viser derfor også, hvordan Tyrkiet ikke er et vestligt demokrati i journalistens opfattelse. Med udgangspunkt i artikel 13 kan der yderligere peges på den moralske vurdering; at tyrkerne generelt - og ja-sigerne specifikt - ikke er uddannede og oplyste nok til at kunne deltage i et demokrati. Yderligere ses det, hvordan den moralske vurdering ofte lægger sig op ad den overordnede fortolkningspakke, da den mest fremtrædende er, at Tyrkiet ikke er foreneligt med de vestlige demokratiidealer. Dette ses tydeligt i artikel 11, 15 og 29.

Dette citat viser, hvordan der frames på det iboende udemokratiske i den tyrkiske stat i dag, og hvordan dette stammer fra historien. Citatet giver et indtryk af, at Tyrkiet er udemokratisk af natur. Dette må forstås som en moralsk vurdering, da det vurderes, at Tyrkiet ikke lever op til de moralske standarder, Vesten sætter:

Når jeg har udenlandske gæster, starter jeg altid med at fortælle dem, at de befinder sig i det tredje imperium efter det østromerske og det osmanniske. I den tyrkiske republik gælder nøjagtig de samme regler for øvrigheden, nemlig at politisk vold og intriger, ikke demokratisk samtale, er afgørende parametre for statens magtudøvelse. (Artikel 29)

En lignende moralsk vurdering ses også i artikel 15, hvor journalisten konstaterer følgende: “Tager man et kig rundt i gadebilledet eller zapper gennem tv-kanalerne, kunne man let få det indtryk, at der kun var én side i debatten: Erdogan og hans tilhængere.” Denne fremhævelse af en ulige tilgang til medier og generel kampagneføring viser endnu en moralsk vurdering af Tyrkiets demokratiske situation; at oppositionen også skal have mulighed for at komme til orde er en central del af den vestlige forståelse af, hvordan et demokrati skal fungere. Således er denne moralske vurdering endnu et punkt, hvormed det frames, at Tyrkiet ikke lever op til de vestlige demokratiidealer.

Saglighed og upartiskhed

I artikel 19 fremstilles det, at tyrkerne enten må vælge mellem rindende vand eller rettigheder, hvilket er en simplificering, som vælges over andre fakta, som kunne have været relevante. Ja-sigerene bliver endvidere sammenlignet med fodboldfans, hvorved de bliver fremstillet som emotionelle og irrationelle (artikel 13). Journalisten kan have valgt dette greb for at gøre det lettere forståeligt for læseren at sætte sig ind i, hvorfor man ville stemme ja til folkeafstemningen, men det fjerner fokus fra de bevæggrunde, som ja-sigere vil have for at stemme ja – udover at være ’som fodboldfans.’

Endvidere bliver den konkrete politiske undertrykkelse sat i forbindelse med Det Østromerske Rige og Osmannerriget. Denne historiske forståelse kan have til formål at oplyse læseren om, at Tyrkiets fortid kan have været med til at sætte landet i den nuværende situation. Den kan dog også være med til at give et for entydigt svar: Tyrkiet er ikke et demokrati, fordi Tyrkiet ikke var et demokrati før. Denne sammenligning er med til at påvirke artiklens saglighed, da journalisten kunne have været mere kritisk overfor sin kildes udtalelse og således sat spørgsmålstejn ved den historiske linje.

Generelt omkring saglighed i fortolkningspakken skal det nævnes, at når man måler Tyrkiet op mod vestlige demokratiidealer, kan være et udtryk for eurocentrisme. Det kan også ses som et udtryk for, at man fravælger relevante fakta om Tyrkiet, som kunne bruges til at forklare situationen og nuancere. Således må det konkluderes, at dækningen overvejende har været usaglig.

I artikel 19 lader journalisten, som nævnt tidligere, en nej-siger kommentere og til dels forklare en ja-sigers udtalelse. Dette viser, at journalisten vægter nej-sigerens holdning højere, og endda lader nej-sigeren indtage en rolle som ekspert på ja-sigerens holdning. Lignende i artikel 27 kommer journalistens holdning til ja-sigerne til udtryk, da denne sætter spørgsmålstejn ved, hvorvidt Tyrkiet er i moralsk position til at anklage Europa for hykleri, når det kommer til brug af magtanvendelse. Her ses det, at journalisten tager en aktiv rolle i at støtte den ene part. Generelt for fortolkningspakken kan der påpeges en vis form for partiskhed, idet der er en klar overvægt af nej-sigere blandt kilderne. Herudover bliver ja-sigere generelt fremstillet som ignorante og følelseladede, mens nej-sigerne fremstilles som vestligt orienterede og oplyste, hvilket skaber en klar 'os og dem'-forståelse, som giver en partisk dækning.

Fortolkningspakke 2: Erdogan bliver diktator ved ja

Tre af dagbladene indskrives sig i denne fortolkningspakke, som indeholder seks artikler, og særligt er Jyllands-Posten repræsenteret med tre artikler. De overordnede fremhævede problemer er, at Erdogan vil føre Tyrkiet tilbage i tiden, hvis han får yderligere magtbeføjelser ved et ja. Tyrkiets historie inddrages som parallel til det styre, Erdogan er ved at indføre - og som et ja vil kunne bringe Tyrkiet endnu tættere på. I artikel 30 lægges der blandt andet vægt på, hvordan folkeafstemningen kan få betydning for Tyrkiets fremtid: "Det er selve Tyrkiets historie, der er på spil. Valget er et skridt mod afmonteringen af den 94 år gamle sekulære tyrkiske republik, der opstod af asken fra Første Verdenskrig." I ordvalget "sekulær" italesætter journalisten det styre, der var før i tiden, og med "afmonteringen" frames det, hvordan det styre, Erdogan er ved at etablere, ikke er foreneligt med sekularisering. Yderligere lægges der i artiklerne vægt på, hvad det vil betyde for Tyrkiet, hvis Erdogan får de magtbeføjelser, et ja ved valget vil betyde. I denne sammenhæng frames det i flere af artiklerne, hvorledes et ja til folkeafstemningen vil være uforeneligt med europæiske idealer for demokrati. Dette kommer blandt andet til udtryk i følgende citat:

Han vil kunne udpege både regering og dommere og opløse parlamentet, hvis magt begrænses betydeligt, og udstede love per dekret. Forbilledet er her ikke længere Europa eller USA's folkestyre, men Tyrkiets naboer i Mellemøsten, hvor despoti og diktatur er den mest udbredte styreform, siger kritikerne. (Artikel 10)

I sammenligningen med Mellemøsten tydeliggøres det også, hvorledes et ja ved valget vil være modstridende med vestlige landes forståelse af demokratiet, og således vises også den eurocentriske forståelse hos journalisten. I flere af artiklerne fremhæves dette problem; hvordan Erdogan ikke lever op til demokratiske idealer – i europæisk forstand – men snarere nærmer sig tilstandene i mellemøstlige lande. Der trækkes ydermere paralleller til Osmannerriget, og i artikel 30 fremhæves det, hvordan Erdogan forsøger at ændre den tyrkiske identitet som et opgør mod den sekularisering, Atatürk indførte i landet i starten af 1920'erne:

Hans nye fortælling gør op med den sekulære arv fra landsfaderen Atatürk, som militæret siden 1923 har forsvaret gennem blodige kup, mens arven fra Det Osmanniske Rige er blevet fortrængt. Historien er afgørende for at forstå, hvorfor Erdogan bruger muslimsk retorik og osmannisk symbolik til at reformere republikken. (Artikel 30)

Igen bruges ordet “sekulær” som modsætning til det styre, Erdogan vil indføre, hvis flertallet stemmer ja til folkeafstemningen. Derudover framer journalisten i sit brug af “muslimsk retorik” samt “osmannisk symbolik” sammenligningen mellem Erdogan og Osmannerriget. Samme fremhævelse findes i de moralske vurderinger, hvor der lægges vægt på, at det “imperium”, Erdogan forsøger at opbygge i Tyrkiet, er modstridende med både vestlige idealer. I de moralske vurderinger ses også en tendens til at sammenligne Tyrkiet med europæiske standarder, som var disse størrelser ikke ligeværdige. Det europæiske fremhæves som værende bestræbelsesværdigt, mens Tyrkiet fremhæves som værende på vej mod denne standard, hvilket kan ses som et udtryk for eurocentrisme.

I fremhævelsen af Tyrkiet som værende udemokratisk lægges også vægt på Erdogan og hans rolle som præsident. Hertil ses det, hvordan flere af artiklerne fokuserer på, hvilke konsekvenser valgets udfald kan have. Særligt frames der i artiklerne på, hvor stor magt Erdogan vil opnå ved et ja. Dette tydeliggøres i artikel 14, som i rubrikken fastslår, hvad et ja vil betyde for Tyrkiets styreform: “Med disse ændringer vil der være enmandsvælde”. I artikel 30 gisnes der også om Erdogans fremtidige rolle, hvis folkeafstemningen falder ud med et ja, hvorved journalisten framer Erdogan som en sultan. Dette ses for eksempel i mellemrubrikkerne: “Sultan eller ej” og “Sultanens palads”. (Artikel 30) Igen trækkes der paralleller til Osmannerriget, og sammenligningen med den daværende styreform rammesætter, hvad et ja til folkeafstemningen vil betyde for den tyrkiske styreform.

I artiklerne i denne fortolkningspakke ses også en tendens til at beskrive de ændringer, folkeafstemningen vil betyde, som værende overvejende negative. I italesættelsen af ændringerne er det ofte kritikere af et ja til folkeafstemningen, der udtaler sig. Dette ses for eksempel i artikel 12: “Kritikerne siger, at præsident Erdogans forfatningsreform vil føre til diktaturlignende tilstande i Tyrkiet.” Hvilke kritikere, der er tale om, defineres ikke yderligere i afsnittet, men fremstilles først i selve brødteksten længere nede i artiklen. Også i artikel 1 bruges ordet “kritikere” i begyndelsen af afsnittet til at italesætte, hvorledes demokratiet vil blive påvirket af, hvis Erdogan får flere magtbeføjelser ved et ja. Journalisten bruger kildernes udtalelser til at italesætte det negative ved, at Erdogan kan få mere magt. Dette ses blandt andet i følgende citat fra artikel 12, hvori Mehmet Ümit Necef, lektor ved Center for Mellemtøstudier ved Syddansk Universitet, udtaler:

Hvis forfatningsreformen går igennem, bliver præsidentstyret en slags oligarkisk enevælde. Det vil ikke have meget med et demokratisk-præsidentielt system som f.eks. det amerikanske at gøre. Det vil være sådan, at hvad præsidenten ønsker og siger, bliver lov.

Citatet viser, hvorledes journalisten bruger kilden til at understøtte selve artiklens grundpræmis; at et ja til folkeafstemningen vil være negativt for demokratiet i Tyrkiet. Denne præmis opstilles allerede i artiklens titel “Han kan få mere magt end Trump”, hvori der implicit ligger, at Tyrkiet bevæger sig væk fra de demokratiske idealer, Vesten lever efter. Samme retorik ses i slutningen af artiklen, hvor journalisten skriver: “Han kan måske have skelet til, hvordan verdens værste diktator, Zimbabwes Robert Mugabe, greb tingene an.” (Artikel 12) I sammenligningen med Mugabe italesættes det, hvordan Tyrkiets fremtid muligvis vil tegne sig. Særligt i ordvalget “verdens værste diktator” ses det, hvordan journalisten framer Erdogan som værende på vej mod at blive lige så diktatorisk som Mugabe. I samme afsnit trækkes der også en parallel, der går endnu længere tilbage i historien: “Erdogan kan også gå længere tilbage. Det var Solkongen, Ludvig XIV, der sagde: »Staten, det er mig.«”. (ibid.) Med sådanne paralleller er journalisten med til at påvirke læserens holdning til Erdogan - blandt andet ved at lave historiske sammenligninger med andre store diktatorer.

Saglighed og upartiskhed

Inden for denne fortolkningspakke ses en tendens til at fokusere på, hvorledes et ja ved folkeafstemningen vil føre Tyrkiet længere væk fra de europæiske idealer for demokrati. Samtidig kan det også påpeges, hvordan det at trække paralleller til Osmannerriget samt brugen af substantivet

”sultan” kan være med til at påvirke læseren (Artikel 30). Framingen peger dette i retning af en vis form for usaglighed, i og med at journalistens italesættelse og sammenligninger i forbindelse med Erdogan samt Tyrkiet er med til at skabe en forståelse af Tyrkiet som udemokratisk samt Erdogan som diktatorisk.

Det kan også påpeges, hvordan journalisternes valg af kilder samt brugen af disse er med til at påvirke de konklusioner, man som læser kan drage ved læsningen af artiklerne. Hertil er det relevant at vurdere, hvorvidt man kan tale om en upartisk presse, når kildevalget samt brugen hælder i retning af den ene side frem for at repræsentere begge. En framing-analyse af denne fortolkningspakke vil derfor pege på, at der er en vis form for partiskhed samt usaglighed fra de udvalgte mediers side.

Fortolkningspakke 3: Erdogan skaber frygt

Tre artikler i vores framing-analyse falder under kategorien ’Erdogan skaber frygt’. I denne fortolkningspakke er alle medierne på nær Jyllands-Posten repræsenteret. Problemet, der bliver fremhævet i artikel 5, er, at den voldelige og nationalistiske fraktion, De Grå Ulve, skaber frygt blandt den tyrkiske diaspora – primært i Tyskland. Forklaringen herpå fremgår, når journalisten skriver, at den tyrkiske regering bevidst har ”opdyrket forbindelserne til Erdogan-loyale grupperinger som De Grå Ulve.” (Artikel 5) Fraktionen bliver beskrevet med adjektiverne “højreekstremistisk” og “antidemokratisk” og bliver af den tyske efterretningstjeneste vurderet som “potentielt farlig.” (ibid.) Først og fremmest vidner brugen af den tyske efterretningstjeneste som kilde om, at De Grå Ulve udgør en reel sikkerhedspolitisk trussel for den tyrkiske diaspora såvel som det tyske samfund. Ud over brugen af etos-appel ved kildevalget bliver De Grå Ulve fremstillet som en ekstrem og illegitim aktør, der strider imod de politiske idealer, Vesten tilstræber. Denne kobling kan endvidere ses som den moralske vurdering: AKP’s tilknytning til De Grå Ulve ses som et tegn på demokratisk underskud hos partiet.

Set i lyset af Erdogans ord fra en politisk tale i Ankara fra den 22. marts 2017, forsøger journalisten at lave en klar kobling mellem truslen fra De Grå Ulve og Erdogans AKP-parti. Erdogan citeres i artiklen for: ”Hvis Europa fortsætter på denne måde, vil ingen europæer noget sted i verden kunne gå sikkert på gaden. Vi tyrkere beder Europa om at respektere menneskerettigheder og demokrati.” (ibid.)

Ligesom de tyrkiske kurdere til sidst i artikel 5 bliver fremhævet som en gruppe, der står for skud i forhold til Erdogans og De Grå Ulves magtanvendelse, så koncentrerer artikel 24 sig om de tyrkiske kurdere. Det fremhævede problem i denne artikel er, at kurderne bliver fremstillet som den store taber ved det tyrkiske forfatningsvalg. Dette viser citatet i indledningen: ”At sige ja bliver set som en accept af statens undertrykkelse af kurderne. Men et nej giver omvendt ikke den store begejstring.” (Artikel 24) Citatet stammer fra forsker Mehmet Kaya og hænger sammen med fremhævelsen af, at de tyrkiske kurdere bliver klemte i en politisk magtkamp mellem regeringspartiet AKP og de pro-kurdiske partier HDP og PKK. På den ene side fremhæves det, at AKP systematisk undertrykker folkegruppen, hvilket også bliver illustreret ved, at konflikten har medført 3000 mistede liv, og at 500.000 er fordrevet fra deres hjem over de seneste to år. Sådant en kvantificering gør konflikten mellem aktørerne mere overskuelig og forståelig. På anden side fremhæver journalisten, at særligt PKK ikke formår at varetage de kurdiske tyrkeres interesser. I stedet lægges der vægt på, at partiet opdigner til “voldsom og væbnet konflikt mellem staten og de kurdiske oprørere.” (ibid.)

Den moralske vurdering ligger i forlængelse heraf. I artiklen skriver journalisten, at den politiske situation – ikke blot for kurderne – men også for erhvervslivet og hele befolkningen beskrives som “kvælende” (ibid.). Man kan altså udlede af framingen, at konflikten mellem PKK og AKP fremstilles til at skabe frygt hos befolkningen, hvor hverken regeringspartiet eller de pro-kurdiske partier repræsenterer den tyrkisk-kurdiske gruppe, som aktører i et fuldvoksnet demokrati bør. Der fremsættes et løsningsforslag i artiklen, idet lektor Vahap Coksun peger på, at den – ofte veluddannede – tyrkisk kurdiske diaspora, som støtter PKK, burde fokusere på de kurdere, der lider under AKP’s magtmisbrug i Tyrkiet og derfor lade være med at støtte det kurdiske parti.

I artikel 25 bliver de politisk aktive tyrkiske kvinder på samme måde som kurderne i de forrige artikler fremstillet som en del af den ”stiltfærdige” opposition, der tilmed udgør ”en af de grupper i samfundet, der har mest at tabe.” Det fremhævede problem i artiklen er, at AKP gradvist lægger pres på kvindernes rettigheder. En af de tyrkiske kvinder, der forsøger at bekæmpe AKP’s ”konservative” modus, bliver beskrevet med substantiverne “bekymring” og “frygt” over partiets linje. (Artikel 25) Den moralske vurdering falder i tråd med den eurocentrisme, der frames i flere af artiklerne; konkret fremgår den moralske vurdering at være et demokrati under pres, idet der fremhæves udemokratiske elementer ved den tyrkiske styreform. Et medlem af en tyrkisk kvindeorganisation fortæller, at tyrkiske kvinders rettigheder allerede er kritisable, og at man bør ”dele kleenex ud til kvinderne”

(ibid.), når man tager fremtidsperspektiverne i betragtning. Denne tragikomiske vurdering opsummerer, hvordan den tyrkiske kønskamp synes tabt for de, der tilstræber lige kønsvilkår. Derudover vidner ordvalget om, hvordan journalisten fremstiller kvinden på sympatisk vis.

Saglighed og upartiskhed

Fælles for artiklerne i fortolkningspakken ‘Erdogan skaber frygt’ er, at den journalistiske vinkel gennemgående er rettet mod de kritisable demokratiske forhold, der hersker i Tyrkiet. Endvidere er kildebrugen koncentreret om ofrene, og det er sjældent, at regeringskilder inddrages som kilder. Man kan således berette om en vis form for partiskhed i dækningen. Endelig skal det pointeres, hvordan journalisternes egne moralske vurderinger eller betragtninger ofte kommer til udtryk, når den politiske tilstand i Tyrkiet beskrives. Dette er et udtryk for en gennemgående manglende saglighed i artiklerne. Yderligere bemærkes det, hvordan der i en af artiklerne inddrages statistisk belæg i understøttelsen af tyrkiske kvinders rettigheder, hvilket indikerer en vis form for saglighed.

Fortolkningspakke 4: Erdogan er populist

En anden fortolkningspakke, der ses i enkelte artikler, er ‘Erdogan er populist’. Denne fremskrives ved at fremhæve de metoder, hvormed Erdogan forsøger at vinde stemmer. I fortolkningspakken har vi anbragt fire artikler; to fra Politiken og to fra Berlingske. I denne fortolkningspakke er et af de problemer, der frames, at Erdogan bruger Europa som sydebuk – blandt andet under den diplomatiske krise, der foregik under valgkampen – for at dække over indenrigspolitiske problemer i Tyrkiet. Derudover bruges den negative framing om Europa til at skabe en stærkere forbindelse til de tyrkere, der lever som diaspora i de forskellige europæiske lande. Problemet fremhæves i artikel 6 i citatet: “Kendere af det tysk-tyrkiske forhold understreger, at de stadig mere absurde nazianklager skal ses i lyset af Erdogans aktuelle vanskeligheder med at skabe flertal for sin forfatningsreform.” Dette citat viser, at journalisten i dette tilfælde ikke har nogen direkte kilde på fortolkningen, men derimod vælger at kreditere ”kendere” for at lave koblingen mellem ”nazianklagerne” og forsøget på at få flere stemmer, hvorved udsagnet kommer til at fremstå som noget faktuel. Derudover frames forfatningsreformen som værende Erdogans eget projekt i ordvalget “sin forfatningsreform” (egen understregning).

Ligeledes står der i artikel 17: ”Op til folkeafstemningen har Erdogan tegnet et fjendebillede af europæerne for at mobilisere de nationalistiske vælgere. Han har for eksempel betegnet EU som en »alliance af korsriddere«.” Citatet er taget fra en oversat artikel, der oprindeligt blev bragt i Der Spiegel, og som er skrevet af deres korrespondent, Maximillian Popp. Alene det, at en artikel, hvor en korrespondent tolker på Erdogans handlinger, bliver bragt som nyhedsartikel i et dansk dagblad, kan ses som udtryk for en negativ positionering over for regeringen i Tyrkiet. Her fremgår det igen, at Erdogans handlinger ses som et forsøg på at vinde stemmer, hvilket kan forstås som populisme. Dette ses særligt i framingen af, at ”Erdogan virker splittende og isolerende på tyrkiske minoriteter i europæiske lande” (Artikel 6), da det kan diskuteres, hvorvidt det egentligt er Erdogan som person, der virker splittende eller derimod hans metoder. Dette problem lægger sig tæt op ad de årsager, der kan peges på i artiklerne; at Erdogan vil vinde stemmer og er villig til at tage alle midler i brug i processen. Denne framing ses i nedenstående citat, der er underrubrik i artikel 23: ”Erdogans trusler mod EU fortsætter, så tyrkiske vælgere ikke tænker på terrorbomber og nye korruptionstanker mod Erdogans familie.” Her ses det, hvordan journalisten skriver valget ind i fortolkningspakken, i og med at Erdogan anklages for bevidst at true EU, så vælgerne ikke vil stille spørgsmålstegn ved forholdene i deres hjemland. I artiklen fortsætter indledningen:

Selv om det hollandske valg er overstået, er Tyrkiet langt fra færdig med at føre ordkrig med Europa. Skytset er konspiratoriske anklager, tomme trusler og beskedne sanktioner, og formålet er forud for en folkeafstemning at distrahere vælgerne fra Tyrkiets langt mere alvorlige problemer. (Artikel 23)

Igen ses det, hvordan valgkampen frames ind i en forståelse af, at Erdogan forsøger at dække over de problemer, der kunne lede til et nej ved folkeafstemningen. Endvidere er sidestillingen af Erdogan og Tyrkiet en simplificering, idet Tyrkiet som land i ovenstående citat bliver holdt til ansvar for Erdogans ordkrig.

De moralske vurderinger i artiklerne kan blandt andet siges at være, at Erdogan ikke har andet grundlag for et ja end hans fordækte handlinger i kampen om stemmerne. Dette ses blandt andet i artikel 23, hvor journalisten konkluderer, at ”Holland er den største udenlandske investor i Tyrkiet med værdier for 165 mia. kroner, og landet er samtidig Tyrkiets 10. største eksportmarked. Ingen af de positioner er bragt i fare” (ibid.). Her fastslår journalisten, at der ikke er nogen reel ”fare” i de trusler, Erdogan fremfører og understreger derved, at de tjener som redskab i en valgkamp og dermed

kan kategoriseres som tomme trusler. På denne måde frames der indirekte, at Erdogan ikke er til at stole på, ligesom der sættes spørgsmålstejn ved valgets legitimitet.

Saglighed og upartiskhed

I analysen af fortolkningspakken 'Erdogan er populist' ses det i flere citater, hvordan journalisternes ordvalg er med til at fremstille Erdogans valgkamp på negativ vis. Det værende blandt andet, når den diplomatiske krise beskrives som en "ordkrig" fra Tyrkiets side, hvor "skytset" er "konspiratoriske anklager, tomme trusler og beskedne sanktioner", som det bliver beskrevet i artikel 23. Her er adjektiverne specielt med til at give fremstillingen et usagligt præg, ligesom den såkaldte "ordkrig" udelukkende fremstilles som foregående fra den tyrkiske side. Ligeledes er udsagnet "de stadig mere absurde nazianklager" usagligt i den forstand, at adjektivet "absurde" også her er stærkt negativt ladet i forståelsen af Erdogans spil, som er med til at fremstille Erdogan som en populist.

Ligeledes bærer artiklerne præg af at være partiske, idet ingen af artiklerne bruger kilder, der tager Erdogans metoder i forsvar. I forlængelse af dette kan det nævnes, at artikel 17, der er oversat fra Der Spiegel ikke gør brug af direkte kilder, hvorfor Maximillian Poppes egen udlægning af Erdogans bevæggrunde for at handle, som han gør, får lov at stå alene. Hertil kan man pege på, at artiklen mister noget af sagligheden, da journalisten selv bliver eneste belæg for dækningen. I tillæg til ovenstående analyse kan det konkluderes, at dækningen, der kommer til udtryk i artiklerne, kan siges at være overvejende usaglig og partisk.

Fortolkningspakke 5: Ja-sigere er ignorante

I denne fortolkningspakke indgår en artikel fra Berlingske samt to artikler fra Politiken. Alle artiklerne i denne fortolkningspakke omhandler tyrkere, der vil stemme ja til folkeafstemningen - enten i Tyrkiet eller i Danmark. I fortolkningspakken bliver det fremhævet som problem, at ja-sigerne ikke ved, hvad de stemmer ja til. Dette vises i artikel 18, hvor journalisten nævner en række af de beføjelser, Erdogan vil få gennem den nye forfatning, hvorefter han konstaterer:

Men de fleste af de vælgere, Politiken taler med, mener, at forfatningsændringen er en fordel for Tyrkiet og vil give deres land mere frihed og samtidig sikre, at det bliver lettere at regere. (Artikel 18)

I forlængelse af citatet fremlægger journalisten en række eksempler på, hvor store konsekvenser forfatningsændringen kan få for Tyrkiet. Således frames problemet, at ja-sigerne ikke er bevidste om, hvad den nye forfatning vil betyde for dem, og derfor 'køber' Erdogans argumenter. I artikel 8 udlægger journalisten historien om forfatningsændringen gennem historien om Erdogans liv i bydelen Kasimpasa. En central del af denne fortælling er delvist, hvordan Erdogan aldrig har tabt og delvist, hvordan de fleste i dette kvarter elsker ham. I dette citat tydeliggøres det, hvordan journalisten sammenkobler Erdogans tilhørsforhold til kvarteret med den tiltro, borgerne har til ham:

Og de to egenskaber hos Erdogan, som Huseyin tilskriver mest vægt, er, at den nuværende præsident aldrig har glemt, hvor han kommer fra, og at han aldrig taber [...] I sit politiske liv har Erdogan sejret over alle sine modstandere. Fra posten som Istanbuls borgmester til posten som præsident. Så hvorfor ikke også ved folkeafstemningen, der kan gøre ham til superpræsident? (Artikel 8)

Citatet er et eksempel på, hvordan det fremstilles i fortolkningspakken, at ja-sigere stemmer ja, fordi Erdogan er sejrrig og 'en af dem'. Ja-sigerne frames dermed som underliggende Erdogans retorik, hvilket præsenteres som årsagen til, at ja-sigerne må ses som ignorante. Den moralske vurdering, der går igen i denne fortolkningspakke, vises i artikel 21, der inddrager to interviews med ja-sigere, hvoraf den ene har mistet sin søn i kupforsøget i sommeren 2016. Journalisten framer denne far som følelsesladet og ikke særlig demokratisk bevidst, hvilket ses i dette citat:

Faderen bliver rørt, når han taler om sin søn, og glad, når han taler om forandringerne i Tyrkiet under Erdogan. Men når han bliver spurgt om kritikken af Erdogan og indskrænkningerne af frihedsrettigheder under dennes ledelse, bliver han først irriteret og så vred. (Artikel 21)

I framingen af farens følelser fremstår han følelsesladet frem for rationel. Derigennem fremgår han simpel og tosidet: Der er de ting han kan lide, og de ting, han ikke kan lide. Den moralske vurdering ligger her i, at ja-siden frames som værende for følelsesladet til at være rationel.

Saglighed og upartiskhed

Man kan sætte spørgsmålstejn ved sagligheden i denne fortolkningspakke. I både artikel 8 og 21 forklares årsagerne til, at folk stemmer ja som følelsesbetonede og ureflekterede. I artiklerne bestræber journalisterne sig på at give en saglig fremstilling af sagen ved at efterfølge ja-sigernes

udtalelser med de negative konsekvenser, et ja vil føre med sig. Disse konsekvenser bærer præg af en overbevisning, om at et ja vil gøre Erdogan til diktator, hvormed afbalanceringen ender med et uligevægtigt resultat. Således fremstilles det, at ja-sigerne ikke er oplyste om, hvad der reelt kommer til at ske ved et ja, når journalisten efterfølgende fremhæver de mulige negative konsekvenserne af valget. Ja-sigerne frames her ud fra en eurocentrisk forståelse som værende irrationelle, da de holdes op mod journalistens forståelse. Artiklerne i fortolkningspakken fremstår derved ikke som saglige.

I forhold til Ørstens begreb om upartiskhed kan der argumenteres for, at artiklerne bidrager til at afbalancere den overordnede dækning af valget ved at give taletid til ja-sigerne, idet flertallet af de andre artikler hovedsageligt baserer sig på skeptikers holdninger. Således kan man argumentere for, at artiklerne er upartiske i en større sammenhæng. I fremstillingen af ja-sigerne som værende følelseladede og ignorante sat op mod nej-sigerne som værende det modsatte opstilles en 'os og dem'-mentalitet, hvilket bidrager til at gøre artiklerne hovedsageligt partiske. Generelt framer journalisten ja-sigernes bevæggrunde ud fra et eurocentrisk synspunkt, hvor en holdning bliver fremstillet som mere legitim end den anden. Journalisternes framing kan derfor vurderes som værende overvejende partisk.

Fortolkningspakke 6: Ja-sigerne skal også høres

'Ja-sigerne skal også høres' udgør den mindste fortolkningspakke ud af de seks, vi har dannet. Artikel 3 og 28 forsøger begge, som det primære fokus, at forklare ja-sigernes argumenter op til folkeafstemningen.

Begge artikler bærer præg af reportage-elementer. Fokus i artiklerne er rettet mod kildernes personlige holdninger. Journalistens rolle er her at beskrive miljøet – til forskel for at lægge vægt på baggrundsinformation og fakta. Den store vægt på kilderne og deres personlige fortælling gør, at problemerne i artiklerne er svære at identificere. I stedet fokuserer journalisterne i artiklerne på at fremhæve argumenterne for henholdsvis ja- og nej-sigerne. Brugen af kilder i artikel 28 er balanceret mellem tre nej-sigere og to ja-sigere. Der er således ikke et entydigt fokus på ja-sigerne. Reportage-elementerne er med til at opstille et skarpt modsætningsforhold mellem de dansk-tyrkiske vælgere. Parterne opridses i en fodboldmetafor, hvor ja-tilhængerne "hopper og klapper, som var det topscoreren for et af Istanbuls ikoniske fodboldhold, de hyldede." (Artikel 28) Nej-sigerne portrætteres dog ikke på lignende vis, men henvises blot til som modstandere til ja-siden: "Dem, der

stemmer 'ja' i dagens folkeafstemning, står på den ene side af den soldækkede villavej, modstanderne på den anden.” (ibid.) I dette citat framer journalisten forskellen på de to sider gennem et metaforisk greb, hvori nej-sigerne sættes i modsætning til ja-sigerne. Efterfølgende forklares, hvordan interessen for de stemmeberettigede ja-sigere er skiftet fra fodboldanliggender til den politiske situation i landet. I forlængelse heraf bliver en ja-sigers holdning præsenteret som knap så nuanceret:

Det er dobbeltmoralsk, når europæerne snakker om ytringsfrihed. Hvem i Danmark forsvarer den tossede Aarhus-imams ytringsfrihed? Der er imamlov. I Tyrkiet betragter vi PKK og Gülen-bevægelsen som terrorister. Derfor skrider man ind over for journalister, der sympatiserer med dem. Det er normalt, siger Erdogan Erbas. (Artikel 28)

Den citerede kilde sætter lighedstegn mellem imamerne fra Aarhus og de forfulgte journalister, der sympatiserer med Gülen-bevægelsen. Yderligere normaliserer kilden det faktum, at mange journalister er blevet fængslet ved at udtale “Det er normalt.” (ibid.) I kraft af kildens brug af ordet ”europæere” er denne med til at forstærke en splittelse mellem tyrkiske borgere og Europa, idet han sætter sig selv uden for det europæiske fællesskab ved at referere til europæere som noget andet end sig selv. Ved at fremhæve dette i artiklen bidrager journalisten i sin framing på samme måde til denne splittelse. En mere nuanceret årsag til stemme ja til folkeafstemningen fremhæves gennem en ja-sigers fortælling om, at alt var ”bundraddent i Tyrkiet, før Erdogan og AKP ryddede op.” (ibid.) Ud fra Ørstens saglighedsbegreb kan man anfægte sagligheden her, da der bliver skarpvinklet på de kontante meldinger, de to sider kommer med, og derved går noget af substansen tabt.

I artikel 3 bliver der udelukkende taget udgangspunkt i ja-sigerne. Artiklen følger en strammere struktur, hvori de tre kilder præsenteres for to spørgsmål: Et der knytter sig til deres begrundelse for at stemme på Erdogan, og et andet der adresserer forfølgelsen af Gülen-tilhængerne. Som i første artikel er det svært at pege på ét klart fremhævet problem. I stedet inddrages kilder til at beskrive, hvordan Erdogan har sikret forskellige rettigheder til det tyrkiske folk. For eksempel har en sundhedsreform bidraget til en højere levestandard og det faktum, at infrastrukturen i landet er blevet bedre. Journalisten fokuserer på kildernes fortælling af, at der er blevet sikret bedre sociale og økonomiske rettigheder. I framingen kommer det til udtryk, at de skærpede politiske krav kan ses som prisen, ja-sigerne er villige til at betale for disse rettigheder. Der opstår derved et skel mellem, hvorvidt man ønsker forbedrede sociale og økonomiske rettigheder frem for politiske rettigheder.

Alle kilderne forholder sig forholdsvist skeptiske til forfølgelsen af Gülen-tilhængerne, og forklarer, at det er “[...] ærgerligt, at det er nået dertil” og ”forkert” (Artikel 3). Samtidig gendriver de dog med, at der også er sket en ”misforståelse” fra det vestlige samfund, og at forfølgelsen er legitim – så længe, at tilhængerne ”har overtrådt loven” (ibid.)

Den moralske vurdering i denne artikel er også mere kompleks end i flere af de andre artikler. Der bliver i højere grad stillet spørgsmålstejn ved den rette måde at lede et land på, når det forklares, hvordan Erdogan har sikret tyrkerne en række rettigheder, som de ikke havde tidligere. Derudover inddrages adskillige kilder for at nuancere mediedækningen af henholdsvis begge sider.

Saglighed og upartiskhed

Fælles for artiklerne er, at den journalistiske vinkel primært er at afdække ja-sigernes incitament for at stemme, som de gør. På trods af dette er det kun den ene artikel, der udelukkende tager afsæt i ja-sigerne. Alligevel er artiklerne med til at udligne den skæve fordeling og partiskhed, der har været for argumenterne af henholdsvis ja- og nej-siden blot ved at repræsentere begge sider i samme artikel. Det skal dog nævnes, at i den ene artikel, hvor ja-sigerne får taletiden, er strukturen vox-pop-inspireret og kilderne er forpligtet til at forholde sig til et kritisk spørgsmål. En lignende struktur ses ikke for nogle af de andre artikler, hvor ja-siden bliver hørt.

Hvad angår sagligheden i artiklerne, kan der peges på to forskellige opbygninger. Artikel 28 er præget af reportage-elementer, hvor journalisten løbende spiller på en fodboldmetafor for at piske tempoet og konfliktelementet i nyhedsreportagen op. Dette resulterer i, at kilderne ikke har mulighed for at uddybe sine svar, blandt andet når nej-sigere afbryder hinanden. Sammenlagt betyder dette, at man kan argumentere for, at en del af sagligheden går tabt. Til forskel medfører den stramme struktur i artikel 3 til, at alle kilderne forholder sig til samme spørgsmål, som de får lov til at give et nuanceret svar på. På samme måde bliver de tre kilder præsenteret på samme parametre ud fra: alder, oprindelse, beskæftigelse og stemmeadfærd i Danmark. Endnu et punkt, hvor artiklen afviger fra de andre, er da journalisten ikke giver nogle baggrundsinformationer om valget. De eneste informationer, som journalisten på egen hånd anfører, er en gengivelse af spørgsmålene og en enkelt information om valgdagen i april. Derved fremstår denne artikel som mere salig i kraft af strukturen. Dog kan det her tilføjes, at den i sig selv ikke oplyser om valgets kontekst, hvorved en del baggrundsviden er nødvendig fra læserens side.

Inddragelse af Hallins sfære-teori

I følgende afsnit vil vi sammenholde de fremanalyserede fortolkningspakker med Daniel Hallins teori for at forsøge at forklare, hvorfor de fire dagblades dækning har været overvejende biased; herunder usaglig og partisk.

I henhold til Hallins teori om de tre sfærer udleder vi, at de fremanalyserede fortolkningspakker vidner om, at dækningen af den tyrkiske folkeafstemning har befundet sig i sfæren for det afvigende; sfæren, hvor man ikke dækker begge sider i sagen på lige vis, da media-eventet i sig selv ligger uden for rammen af de anerkendte normer og værdier, der hersker i samfundet. Kendetegnende for denne sfære er, at den ene side i problemstillingen oftest ikke vil nå mediernes dagsorden. (Hallin, 1984: 21) Dette skal forstås som, at medierne således ikke er passive eller uvigtige som aktører, men at de nærmere er en del af en mekanisme, der reproducerer de herskende normer. (ibid.: 23) Det er altså i journalisternes ordvalg samt kildebrug, vi har sporet fortolkningspakkerne, som herefter diskuteres i henhold til Daniel Hallins sfærebegreb.

Som vi redegjorde for i ovenstående framinganalyse, er folkeafstemningen hovedsageligt dækket ud fra en eurocentrisk forståelse af demokrati. Dækningen befinder sig derfor inden for sfæren for det afvigende, idet Erdogans metoder samt de tyrkiske ja-sigeres belæg for at stemme ja, anfægtes fra et vestligt synspunkt. Dette eksemplificeres i fortolkningspakken 'Tyrkiet lever ikke op til vestlige demokratiidealer' samt pakkerne, der retter sig mod Erdogan som politisk figur: 'Erdogan bliver diktator ved et 'ja'', 'Erdogan er populistisk' og 'Erdogan skaber frygt', som udgør 26 af 30 artikler i alt. Herved forstås de overordnede fortolkningspakker samt de udvalgte citater, der er brugt til at belyse brugen af framing, som et udtryk for, at begivenhederne i Tyrkiet ligger uden for en europæisk forståelse af demokrati.

Tre af fortolkningspakkerne er fokuseret på Erdogan som person. Der bliver i dækningen fremhævet, hvordan han er på vej til at blive diktator ved at være populistisk, samt at han skaber frygt. Han bliver fremet ved et ladet sprogbrug, som "diktatorisk" eller "sultan" og i sammenligningen med tidligere præsident Mugabe. (Artikel 12) Beskrivelsen af Erdogan er usaglig og partisk og således endnu et udtryk for, at folkeafstemningen behandles i sfæren for det afvigende. Årsagen, til at Erdogan fremgår i tre af fortolkningspakkerne, kan endvidere forklares ud fra en simplificerende sprogbrug, hvor Erdogan som person gøres til symbol for hele Tyrkiet og den demokratiske tilstand, landet befinder

sig i. Der opstilles således et fjendebillede i italesættelsen af ham, der understreger, at Tyrkiets politiske situation befinder sig i sfæren for det afvigende.

Ydermere kan det faktum, at Tyrkiet i artiklerne defineres som noget markant anderledes i forhold til det resterende Europa, være endnu et vidnesbyrd, om at landet befinder sig i sfæren for de afvigende, når dækningen drejer sig om folkeafstemningen. Dette kommer særligt til udtryk i henvisningerne til Tyrkiets forhold til EU, sammenligningerne med Osmannerriget og italesættelsen af Erdogan. Man kan således stille spørgsmålstegn ved, hvorvidt de udvalgte dagblade dækker folkeafstemningen inden for rammerne af et media-event i klassisk forstand, eller om dagbladenes dækning afspejler det generelle billede, hvorigennem Tyrkiet frames. Herunder kan der også af analysen udledes, at de udvalgte dagblade i høj grad måler de tyrkiske samfundsforhold ud fra danske normer og værdier.

Hallins sfære-begreb kan således tjene som forklaring på, hvorfor medierne har dækket folkeafstemningen på en bestemt måde – ud fra bestemte fortolkningspakker – og derved være med til at forklare den kritik, der ellers kunne fremsiges mod den overordnede dækning. I henhold til dette er det interessant at identificere dækningen af dansk-tyrkere op til folkeafstemningen. Denne dækning ses klartest i fortolkningspakken ‘Ja-sigere skal også høres’, som giver taletid til de dansk-tyrkere, der stemte ja. Denne pakke lægger sig tættest på sfæren for legitim uenighed, da ja-sigerne delvist får mere taletid, men også da deres holdninger præsenteres som mere nuancerede. Dette ses bedst i artikel 3, hvor ja-stemmende dansk-tyrkere får lov til at forholde sig kritisk til forfølgelsen af Gülen-bevægelsen. Dog belyser denne artikel også de udfordringer, der kan forekomme for journalisten i forsøget på at flytte dækningen ud af den pågældende sfære. Ingen af fortolkningspakkerne lægger sig i sfæren for legitim uenighed, selvom specielt ‘Ja-sigerne skal også høres’ er tættest på dette. I fortolkningspakken ‘Ja-sigere er ignorante’ ser man også, hvordan journalisten bestræber sig på at være upartisk ved også at give taletid til ja-sigere. Dette har dog også det resultat, at ja-sigerne bliver framet som uoplyste og ignorante. Denne tendens går også igen i fortolkningspakken ‘Tyrkiet lever ikke op til de vestlige demokratiidealer’.

Konklusion på analysen

Af analysen fremgår det, at journalisternes dækning af folkeafstemningen har været præget af fokuset på de udemokratiske elementer, hvor Erdogan som politisk leder bliver fremhævet som syndebugken, hvilket er udledt i framing-analysen og endvidere ses i fortolkningspakkerne.

Dækningen og kritikken af ham og regeringspartiet AKP bliver fremført på baggrund af journalistens egne anskuelser og kan således sommetider karakteriseres som usaglig. På samme måde gælder det, at det primært er nej-sigerne, der kommer til orde i artiklerne. Når ja-sigerne bliver interviewet, sker det oftest inden for en rammesat struktur, hvor kilderne skal forholde sig til kritikken af landets demokratiske forhold, eller hvor deres holdninger bliver pakket ind mellem nej-sigernes, eksperters og journalistens fordømmelse af den politiske situation i Tyrkiet under det givne media-event. Man kan også argumentere for, at de danske medier har dækket valget partisk i deres kildevalg og prioritering af disse. Overordnet kan vi udlede, at de udvalgte dagblade har dækket valget på biased vis.

Forklaringen af måden hvorpå valget er blevet dækket, kædes sammen med Hallins tre sfærer. Gennemgående har dagbladene behandlet valget inden for sfæren for det afgivende. Dette kommer til udtryk i deres moralske fordømmelse af Erdogan og AKP-partiet, hvor vi fremanalyserer, at journalisterne i deres dækning i kraft af en eurocentriske forståelse af demokratiidealer, bevæger sig væk fra mediers oprindelige opgave; at afdække media-events ud fra det gældende lands herskende normer og værdier.

Overordnet læsevejledning til egne artikler

I vores artikler har vi bestræbt os på at leve op til Ørstens krav om saglighed og upartiskhed, så artiklerne dermed undgår at blive biased. Her har det – ud fra saglighedskriteriet – været centralt, at normative betragtninger adskilles fra reelle fakta i artiklerne. Endvidere har vi forsøgt at undgå unødvendige styrkemarkører, idet de kan påvirke artiklernes saglighed, ved at pointer og problematikker forsimples, hvormed artiklernes saglighed påvirkes. Samtidig kan styrkemarkører bruges som et journalistisk greb til at indikere en aktiv stillingtagen fra journalistens side, hvormed det partiske kommer til udtryk i artiklen. I bestræbelsen på at leve op til Ørstens forståelse af begreberne ligger også en grundlæggende forståelse af journalistikken som en praksis, der ikke udelukkende skal udøve fordømmelse eller fremhæve konflikt, men snarere forsøge at nuancere et emne eller problem. Denne bestræbelse kommer også til udtryk i kildevalget i de producerede artikler, idet vi hovedsageligt har fokuseret på at inddrage ekspertkilder til at understøtte artiklernes hovedpointer. Vi har i artiklerne derudover forsøgt at imødekomme den kendsgerning, at det media-event, som analysen tager udgangspunkt i, er overstået, og at artiklerne derfor ikke kan omhandle

folkeafstemningen direkte. Derfor har vi forsøgt at finde andre vinkler, der stadig knytter sig til Tyrkiet som emne, og på denne måde forsøgt at eksperimentere med at give andre nuancer til den overordnede dækning af landet. Artiklerne har alle det sigte at skrive Tyrkiet ind i en konstruktiv forståelsesramme, der ikke kun knytter sig til en eurocentrisk forståelse af landet samt dets politiske situation.

Læsevejledning - artikel A

Nyhedskrogen på denne artikel er, at det i december 2017 var 20 år siden, at Tyrkiet blev et kandidatland til optagelse i EU. Ideen bag denne artikel er at fremhæve, at Tyrkiet er en nødvendig partner for EU, selvom landet har bevæget sig længere væk fra de europæiske standarder for demokrati. Afhængigheden gør sig særligt gældende på et sikkerhedspolitisk plan, idet landet som partner i et 'flygtninge-statement' fra 2016 har givet håndslag på at stoppe flygtninge i at rejse gennem Tyrkiet mod Europa. Derudover påpeges det, at Tyrkiets økonomi er lovende – ud fra en pointering af deres demografiske situation og generelle vækst siden Erdogans tiltrædelse. Artiklen er skrevet til Politiken, idet mediet tidligere har været fortalere for at indlemme Tyrkiet i EU. Derfor forholder den sig også til, hvordan situationen er i dag, samt hvordan Tyrkiet stadig har noget at tilbyde EU.

ANTAL ANSLAG: 4900

POLITIKEN

19. DEC. 2017 KL. 14.15

EU er stadig afhængig af Tyrkiet trods politisk ustabilitet

Forholdet mellem EU og Tyrkiet er anspændt 20 år efter, at Tyrkiet fik kandidatstatus. EU er dog stadig afhængig af Tyrkiet, men må sætte sig i respekt, siger ekspert.

Magnus Jensing Hune

I december 2017 var det 20 år siden, at Tyrkiet blev godkendt som kandidatland til EU. I 00'erne var Tyrkiet præget af økonomisk vækst, hvor flere politikere og medier talte for, at en europæisk indlemmelse af Tyrkiet ville være et naturligt skridt for begge parter.

I dag er der imidlertid ikke mange eksperter, der mener, at det er et realistisk scenarie, at Tyrkiet bliver en del af EU.

Alligevel spiller landet en afgørende rolle som partner for EU – særligt siden protesterne i Mellemøsten eskalerede i 2010-2011.

- EU er især sikkerhedspolitisk afhængig af Tyrkiet. Det handler om stabilitet i regionen og om at finde støtte til kamp mod terrorisme og håndtering af flygtninge. Bøvlet til trods, er der flere sikkerhedspolitiske grunde til, at Europa stadig ønsker at holde sig på god fod med Tyrkiet, siger seniorforsker ved Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS), siger Jakob Lindgaard.

Anspændt forhold efter kritiseret folkeafstemning

Afstanden mellem Tyrkiet og EU er de senere år vokset. Seneste eksempel herpå var ved vedtagelsen af den tyrkiske forfatningsændring sidste år, der ændrer 18 punkter i forfatningen.

Jakob Lindgaard nævner to væsentlige punkter, hvorpå folkeafstemningen har ændret forholdet mellem de to:

- For det første har den gjort det svært for Tyrkiet rent formelt at opretholde EU-optagelsesforhandlingerne. Der er en række minimumskrav til demokratiske standarder, som, efter alt at dømme, ikke længere vil være overholdt. For det andet har valget fået kritikken af Tyrkiet til at handle om autoritære tendenser frem for islamificering.

Afviklingen af valget har været genstand for kritik. Valgobservatører fra OSCE (Organisation for Sikkerhed og Samarbejde i Europa, red.) har peget på, at de stemmeberettigede tyrkere ikke har været tilstrækkeligt informeret om valgets egentlige betydning, og at der ikke har været lige vilkår for de politiske parter til at føre valgkamp.

Flygtningeaftale deler vandene

Til trods for en skærpet tone mellem EU og Tyrkiet indgik medlemslandene i fællesskab med Tyrkiet en flygtningeaftale i marts 2016. På den ene side har EU givet håndslag på at gøre det lettere for tyrkere at søge visum i EU-lande.

På den anden side indeholder aftalen, at Tyrkiet mod betaling sætter en stopper for de flygtninge, der er kommet til landet efter diverse konflikter i Mellemøsten. Med disse EU-midler har Tyrkiet haft mulighed for at bygge skoler, som har kunne huse nogle af de 3,4 millioner flygtninge, EU-Kommissionen anslår, der findes i Tyrkiet.

Selvom det kan være svært at sætte tal på, hvor mange flygtningebørn, det drejer sig om, siger Jakob Lindgaard, at EU-midlerne har hjulpet med at få nogle børn i skole:

- Mange flygtninge har affundet sig med en form for liv i Tyrkiet, hvor EU-midler har bidraget til skolegang.

Han kritiserer dog aftalen for at være 'rodet'. De politikere, der indgik aftalen med Tyrkiet, har omvendt fremhævet, at aftalen sikrer Europa mod et stigende antal flygtninge.

For det første er den ikke formelt indgået mellem EU og Tyrkiet, men mellem medlemslandene og Tyrkiet. For det andet er det ikke en færdig aftale – den refereres som et "statement", siger Jakob Lindgaard.

Ekspert: 'EU bør lægge en hård linje over for Tyrkiet'

Efter spændingen, der gradvist er vokset mellem Tyrkiet og EU, siger Jakob Lindgaard, at EU kan gå tre veje for at reagere på den politiske udvikling i Tyrkiet.

Mens den første handler om tilgivelse og forsoning, baseres den anden løsning på en proaktiv tilgang, hvor EU skal forsøge at hjælpe den halvdel, der ikke ønsker at gå Erdogans og AKP's vej.

Den tredje vej handler om, at EU lægger en strammere kurs over for Tyrkiet, hvor landet rammes økonomisk gennem sanktioner.

Pres fra blandt andet Rusland og ikke mindst Tyskland har vist sig ret effektivt, siger Jakob Lindgaard, men påpeger samtidig, at resultatet næppe bliver en stor demokratisk drejning.

Tyrkiets økonomi afgørende for samarbejde

Siden Erdogans indsættelse i 2002 er det lykkedes at få styr på landets økonomi, hvor den offentlige gæld og inflationen er faldet. Dertil kommer det, at cirka hver fjerde tyrker er under 25 år, hvilket skaber lyse perspektiver for den økonomiske situation.

- Hvorimod de fleste lande i verden kommer til at slås med en aldrende befolkning, har Tyrkiet en relativ ung befolkning. Det betyder, at de ikke har denne forsørgerpligt. Det er positivt for væksten, for de offentlige finanser og for hele dynamikken i samfundet, siger Anders Svendsen, chefanalytiker i Nordea.

Den økonomiske fremgang skyldes også samhandlen med EU-landene. EU udgør 39 % af landets eksport og 37 % af importen. Det fremgår af tal fra Udenrigsministeriet.

Læsevejledning - artikel B

Denne artikels nyhedskrog er, at Venstre-politikeren, Michael Jensen, vil få Europarådet til at kritisere Tyrkiet for at nægte ham adgang til en retssag mod to oppositionspolitikere. Artiklen forsøger ikke at legitimere Tyrkiets forhold til menneskerettighederne, men nærmere at vise, at landet ikke står alene med et til tider anstrengt forhold til de vestlige demokratiidealer. Dette eksemplificeres i artiklen ved at lade en ekspert kritisere Danmark for at være hyklerisk vedrørende landets forhold til menneskerettighederne. Væsentligt er det, at der er en intention om at lade kildernes udtalelser være bærende for artiklen – og hermed ikke journalistens eget synspunkt eller holdninger. Kilderne får hertil også lov til at komme med markante holdninger, som journalisten dog afholder sig fra at forholde sig til. Artiklen er skrevet til Information, hvilket indikeres i artiklens få mellemrubrikker samt den generelle skrivestil i artiklen.

ANTAL ANSLAG: 5000

INFORMATION, 9. december 2017

Dansk politiker vil trække Tyrkiet for Europarådet

Repræsentant for Europarådet blev nægtet adgang til en retssag i Tyrkiet. Nu vil han rejse sagen for Europarådets Ministerkomité. Jurist stiller både spørgsmålstegn ved Europarådets muligheder, men også Danmarks berettigelse til kritik af Tyrkiet.

Michael Jensen, folketingsmedlem for Venstre, vil nu have Ministerkomitéen, der er Europarådets øverste organ, til at afgøre, om Tyrkiet skal straffes for at nægte ham adgang til en retssag. Dette sker samtidig med, at Danmark har overtaget formandskabet for Ministerkomitéen. Danmark vil dog selv omfortolke Menneskerettighedskonventionen, hvilket er problematisk, mener jurist og lektor i menneskerettighederne.

Den retssag, som Michael Jensen (V) blev nægtet adgang til, var en sag mod to af lederne fra et tyrkisk oppositionsparti. Han er ikke i tvivl om, hvad der var motivationen for at nægte ham adgang.

»De tyrkiske myndigheder forsøger at skjule over for omverdenen, at de bruger politisk motiveret retssager til at lukke munden på politiske modstandere.«

Hans tur til Tyrkiet var en del af hans arbejde som dansk repræsentant i Europarådet, hvor han var en del af en officiel delegation. Det er nu op til Europarådets Ministerkomité, Europarådets øverste organ, om dette er grundlag nok til en sag mod Tyrkiet. De skal overveje, om der er brud på de menneskerettigheder, Europarådet er sat i verden for at beskytte.

De danske politikere kan dog selv siges at have et ambivalent forhold til menneskerettighederne ifølge Jacques Hartmann, forsker og lektor i Menneskerettigheder ved Dundee University i Skotland.

»De taler med to tunger; en national tunge, hvor menneskerettighederne begrænser politikernes arbejde og en international tunge, hvor de ikke er kritiske over for det europæiske menneskerettighedssystem.«

Europarådet i kattepine

Der er mange holdninger til, hvad Europarådet skal gøre over for Tyrkiet, men også hvad det kan gøre. Den mest almindelige måde, Europarådet sikrer håndhævelsen af Menneskerettighedskonventionen, er ved at sætte en stat på listen over de lande, der ikke overholder konventionen.

At sikre konventionen er dog altid en hårfin balance, derfor mener Jacques Hartmann, at Europarådet bliver nødt til at overveje sine handlinger nøje.

»Man kan mene, at Europarådet ikke har mulighed for særlig hårde tiltag. For selvom man sagtens kunne sanktionere, ville man være lige vidt, hvis det fik et land til at forlade Europarådet og Menneskerettighedskonventionen.«

Ifølge ham er det kun i yderste nødstilfælde, man kunne forestille sig at smide Tyrkiet ud af Europarådet. Det er dog ikke sket, at et land er blevet smidt ud.

Michael Jensen (V) synes dog stadig, at det er vigtigt, at Europarådet lægger pres på Tyrkiet.

»Vi skal håndhæve over for Tyrkiet, at Europarådet er baseret på demokratiske værdier og menneskerettigheder. Vi bliver nødt til at fordømme og italesætte over for Tyrkiet, at det ikke er acceptabelt, at menneskerettighederne ikke bliver overholdt.«

Michael Jensen (V) mener derfor, at det er vigtigt, at Danmark lægger pres på Tyrkiet, og at formandskabet er en god mulighed for dette.

»Europarådet er en brugbar aktør, da det er flere lande, som i samlet flok kan lægge et pres på Tyrkiet, og det kan dermed give mere pondus til budskabet. Tyrkiet er en del af Europarådet, men efterlever overhovedet ikke de værdier, som Europarådet er baseret på.«

Danmark er ikke selv så uskyldig

Udenrigsminister Anders Samuelsen (LA) har ved overtagelsen af formandskabet udtalt, at man skal omfortolke dele af menneskerettighederne, så det bliver nemmere at udvise kriminelle flygtninge. Han mener, dette er, hvad den danske befolkning ønsker. I samme udtalelse kritiserer han Tyrkiet for ikke at overholde menneskerettighederne.

Jacques Hartmann mener, at Anders Samuelsen er hyklerisk, når han selv vil omfortolke menneskerettighederne og samtidig kritiserer andre for at ikke overholde menneskerettighederne.

»Det, Anders Samuelsen har givet udtryk for, og som alle lande i virkeligheden gerne vil have, er, at den europæiske menneskerettighedsdomstol er kritisk over for andre lande, bare ikke sit eget.«

Jacques Hartmann påpeger, at man ikke kan rangere visse rettigheder højere end andre. Derfor mener han, at er Anders Samuelsens (LA) ønske om at genfortolke visse menneskerettigheder ikke forskellig fra Tyrkiets ønske om at genfortolke andre. Så længe argumentet er, at man genfortolker dem, fordi der er folkelig opbakning til det.

»Det virker meget farligt, når man går ud og foreslår en ændring af menneskerettighederne på baggrund af en skjult agenda eller mavefornemmelse om, hvordan befolkningen har det med menneskerettigheder. Så kan man ikke kritisere tyrkerne for at gøre det samme, når vi heller ikke har sagligt belæg for, hvorfor vi gør, som vi gør,« siger Jacques Hartmann.

Læsevejledning - artikel C

Denne artikel har fokus på en forskningsartikel, der kæder Tyrkiets politiske udvikling sammen med udviklingen i de østeuropæiske lande, Ungarn og Polen. Dette udgangspunkt er taget som et forsøg på at sammenligne landet med lande indenfor EU's grænser frem for at fordømme landet ved at afskrive det som noget 'fjerntliggende' – som det ses i sammenligningerne med Mellemøsten i flere af de analyserede artikler. Dog tager artiklen fortsat udgangspunkt i, at landets udvikling adskiller sig fra de værdier, der praktiseres i Danmark, men forsøger stadig at stille spørgsmålstegn ved de overordnede årsager frem for udelukkende at kritisere udviklingen. Artiklen er skrevet til Information, da der inddrages en række akademiske ord, samt i kraft af at vinklen forudsætter en læser, der har en forståelse for den politiske situation i de inddragede lande.

ANTAL ANSLAG: 4807

INFORMATION, 20. november 2017

Forskere: Kursen i Tyrkiet ligner den i Polen og Ungarn

Den politiske kurs i Tyrkiet er anti-liberalistisk og nationalistisk. Det skriver Minda Holm i en forskningsartikel. Men ikke bare i Tyrkiet er dette tilfældet. Også inden for EU's grænser vinder anti-liberalismen frem; både i Polen og Ungarn, mener flere forskere.

Anja Skov Marcussen

»Der er klare fællestræk i de tre landes politiske udvikling. Gennem lovændringer svækker myndighederne domstolene, civilsamfundet og mediernes uafhængighed. Desuden deler de et konservativt politisk tankegods, hvor regeringerne værdsætter statslig suverænitet, religion og nation som et alternativ til det liberaldemokratiske tankegods i EU.«

Det skriver Minda Holm, forsker ved Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI) i artiklen 'Det anti-liberale Europa', der er udgivet af Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS).

Marlene Wind, leder af Centeret for Europæisk Politik, er enig i, at de samme tendenser ses i de tre lande.

»Man kan sammenligne udviklingen i Polen og Ungarn med udviklingen i Tyrkiet. Det er de samme metoder til at knægte ytringsfriheden, sætte sig på domstolene, tegne fjendebilleder og samle alt magten hos en person. Det er meget det samme, vi ser i disse lande«, siger hun.

Homoseksuelles rettigheder indskrænkes nu også i Tyrkiet

Fra 18. november 2017 var det ikke længere lovligt at vise film med homoseksuelt indhold i Tyrkiet. Minda Holm forklarer, hvordan homoseksuelle i Ungarn og Polen siden 2012 har været under pres fra staten.

»I 2012 definerede den ungarske regering ægteskab som en forening mellem mand og kvinde. Og i Polen anklager LGBT-aktivister den højrenationalistiske regering for at have skabt et rum for anti-homofile, højreradikale kræfter«, skriver hun i artiklen.

Derfor er udviklingen uforenelig med EU, da det går imod de værdier, EU bygger på, mener Marlene Wind.

»Det er en helt dyb mangel på forståelse for, hvad demokrati er, og hvad EU er; der skal være grundlæggende menneskerettigheder, der skal være beskyttelse af homoseksuelle og der skal være beskyttelse af minoriteter«, siger hun.

Tyrkiet: Ustabilitet en del af årsagen

Historiker Deniz Serinci, der har beskæftiget sig med Tyrkiet, er enig med de to forskeres sammenligning.

»Hvis der er to europæiske lande, som ligner Tyrkiet lige nu, så er det Ungarn og Polen«, siger han.

Han forklarer, hvorfor denne udvikling ses i Tyrkiet – senest med et ja ved folkeafstemningen i april, der gav præsident Recep Tayyip Erdogan flere beføjelser.

»En af grundene til, at Erdogan fik flertal ved folkeafstemningen om ændring af forfatningen, var, at befolkningen længe har haft en følelse af, at landet var ustabil. Ligeledes er befolkningen i Tyrkiet utilfreds med bureaukratiet, idet man føler, at de politiske processer går alt for langsomt. Så resultatet af folkeafstemningen var også et spørgsmål om effektivisering og stabilitet«, siger Deniz Serinci.

Ungarn og Polen: Øst-blok-tendenser

I Ungarn og Polen er det ikke den samme ustabilitet, der har ført til den anti-liberale politik. Marlene Wind forklarer, hvordan landenes historie også har haft en indflydelse.

»For Polen og Ungarns vedkommende handler det meget om nogle anti-liberale strømninger helt tilbage fra Øst-blok tiden, som er fulgt med til i dag. Det er meget totalitære opfattelser og en grundlæggende manglende forståelse af, hvad demokrati er«, siger hun.

Hun forklarer, hvordan det regerende parti i Polen, PiS, tager afstand fra Østblokken, men alligevel, i hendes øjne, ender med at gentage nogle af de tendenser, der sås dengang.

»PiS-partiet underminerer domstolene i Polen og argumenterer i medierne for, at det er, fordi der stadig sidder kommunistiske dommere fra Sovjet-tiden. Men i virkeligheden har de importeret præcis den samme etparti-logik og knækning af ytringsfriheden, som vi oplevede under Østblokken«, siger hun.

EU må skride ind

Minda Holm, der er forsker ved DIIS, mener, at EU har været for dårlige til at skride ind overfor både Ungarn og Polen.

»EU har vist sig svage i mødet med disse værdikonflikter hos medlemslandene, og konsekvensen er, at grænserne for acceptabel politisk adfærd stadig udvides. Paradoksalt nok var det netop anti-liberal nationalisme, som EU skulle være et bolværk mod, da unionen blev grundlagt efter 2. verdenskrig«, skriver hun.

Marlene Wind synes ligeledes, at det er vigtigt, at EU markerer, at udviklingen ikke kan accepteres.

»Det er vigtigt, at EU sætter foden ned mod Polen, Ungarn og Tyrkiet og siger, at det er uacceptabelt. Gør EU ikke det, er det det samme som at sige til alle lovlydige borger, at traktaterne er ligegyldige, og at demokratiet er ikke vigtigt«, siger hun.

Læsevejledning - artikel D

Denne artikel fokuserer på Tyrkiets økonomiske situation og tager afsæt i to bærende kilder; henholdsvis en seniorøkonom fra Danske Bank, Vladimir Miklashevsky, og en seniorforsker fra Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS), Jakob Lindgaard, som også citeres i artikel A. Ekspertene er inddraget for at opnå en vis form for saglighed, da de i kraft af deres uddannelser samt stillinger kan komme med kvalificerede bud på, hvordan den tyrkiske økonomi vil udvikle sig i fremtiden. Artiklen belyser, i et forsøg på at være nuancerende og afbalancerende, både negative og positive sider ved den tyrkiske økonomi. Artiklens nyhedskrog findes i den inddragede rapport fra Dansk Industri, som udkom i december 2017 og beskriver de økonomiske tendenser i Tyrkiet. Rapporten er gennem dens aktualitet med til at løfte artiklens nyhedsværdi samt bidrage til saglighed i kraft af det kvantitative belæg for udviklingen. Artiklen adresseres til Berlingske, idet emnet lægger sig mest op ad de emner, mediet ville beskæftige sig med og i henhold til den målgruppe, mediet tilskrives.

ANTAL ANSLAG: 4681

BERLINGSKE

TORS DAG D. 14. DECEMBER 2017 KL. 13:27

Tyrkiet er på vej op ad den økonomiske rangstige

Det har været et godt år for den tyrkiske økonomi, viser ny rapport fra Dansk Industri. Med en stigning i landets BNP, et højere privat forbrug og flere investeringer, er Tyrkiet på vej op ad den økonomiske rangstige. Men økonom sår tvivl om Tyrkiets fremtidige økonomi.

Pernille Baade Jensen

Tyrkiet har de seneste år opnået vækst af kinesisk karakter, og siden 1980'erne er det stort set kun gået fremad for den tyrkiske økonomi. I 2013 var Tyrkiet verdens 17. største økonomi, og året efter

udkom en rapport fra Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling, OECD, som skød Tyrkiet til at kunne opnå en 12. plads inden udgangen af 2060.

Et godt år for den tyrkiske økonomi

Også i 2017 er væksten fortsat. Landet har blandt andet oplevet en betydeligt større eksport og import, viser rapporten 'Markedsfokus på Tyrkiet'. Tyrkiets BNP er også skønnet til have en vækst på 5,5 % sammenlignet med 3,2 % i 2016, viser samme rapport, som er udarbejdet af Dansk Industri i december 2017. Den positive vækst kommer blandt andet fra ændringer i indenrigspolitiske forhold, forklarer Vladimir Miklashevsky, seniorøkonom hos Danske Bank.

»Tyrkiet har nydt godt af en solid støtte inden for landets grænser. Forbrugernes tillid til staten er steget i takt med, at der fra statens side er blevet fundet plads til lønstigninger,« siger han.

Også på det udenrigspolitiske plan har Tyrkiet oplevet fremgang. Da Rusland i maj 2017 ophævede handelssanktionerne, der siden 2015 har forbudt import af tyrkiske fødevarer, er handlen mellem de to lande igen blomstret.

»Da Rusland fjernede sanktionerne, oplevede Tyrkiet en stor forespørgsel på eksportvarer såsom fødevarer. EU's økonomiske vækst i 2017 smittede også af på Tyrkiet, og man så en massiv tilbagevenden af turismen,« uddyber Vladimir Miklashevsky.

Tyrkiet en attraktiv handelspartner

Rusland er ikke tyrkerne eneste store handelspartner. Tyrkiet er nemlig et godt alternativ til handel uden for EU, forklarer seniorforsker Jakob Lindgaard fra Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS).

»Tyrkiet er en interessant samarbejdspartner for EU. Særligt når Trump og Putin gør det svært at samarbejde med lande som USA og Rusland, så må man gå andre steder hen,« siger han.

Interessen fra det internationale samfund kommer ikke som nogen overraskelse. I takt med at den tyrkiske valuta, liraen, har mistet værdi, er det nemlig blevet mere attraktivt at handle med Tyrkiet.

»Hvis du tager til Tyrkiet, får du simpelthen tingene til det halve af, hvad du kunne for få år siden. Det gør Tyrkiet mere konkurrencedygtigt,« siger Jakob Lindgaard.

Tyrkisk ustabilitet sætter Danmark i dilemma

Også på den danske front handles der med Tyrkiet. Danmark tjener særligt penge på en stor eksport af dele til vindmøller til Tyrkiet, viser rapporten fra Dansk Industri.

Fra dansk side tager man dog også forbehold for den politiske situation i Tyrkiet, som stiller Danmark i et dilemma over for den tyrkiske handelspartner, uddyber Jakob Lindgaard.

»På den ene side synes vi (i Danmark red.), at det er rart, hvis vores nabolande klarer det godt, da det smitter af på os. På den anden side er der mange i Europa, der godt kunne tænke sig at lægge mere pres på Tyrkiet i forhold til den politiske og demokratiske situation,« siger han.

Det danske forbehold over for handel med Tyrkiet er en tendens, der går igen hos flere virksomheder, der ønsker større investeringer i landet, forklarer Jakob Lindgaard.

»Virksomheder vil gerne have sikkerhed og lov og ret. Og det er ikke ting, der er kendetegnende ved Tyrkiet lige i øjeblikket,« siger han.

Usikker fremtid for den tyrkiske økonomi

Der er også andre bekymrende tendenser, der gør sig gældende for Tyrkiets fremtidige økonomi. Blandt andet skønnes inflationen til at stige fra 7,8 % i 2016 til 10,8 % i 2017, viser rapporten fra Dansk Industri. Jakob Lindgaard tilføjer til disse tal:

»Tyrkiet kom i december ud med den højeste inflationsrate i en del år. Derudover har landet et dundrende handelsunderskud – også et af de højeste i mange år. Landet har også et markant budgetunderskud, som er meget bekymrende,« siger han.

Disse bekymrende tendenser kaster nyt lys på den fart, den økonomiske vækst de seneste år har haft og sætter spørgsmålstegn ved den tyrkiske økonomis fremtid, uddyber Vladimir Miklashevsky.

»Hvis Nationalbanken opretholder de forhøjede renter, vil den økonomiske aktivitet i landet begynde at blive bremset. Der er også risiko for konfrontation med EU og USA,« siger han.

Ifølge Vladimir Miklashevsky er der dog stadig lyse udsigter for Tyrkiets økonomi, og han forudser en vækstrate på 3,5 % for 2018 og 3,0% i 2019 for Tyrkiet.

Diskussion

I forlængelse af de artikler, vi har produceret i forbindelse med projektet, har vi fundet det hensigtsmæssigt at inddele diskussionen således; først vil vi vurdere i hvilket omfang, det lykkes os i vores egne artiklerne at undgå de faldgruber, vi fremanalyserede ved de danske dagblade. Derefter vil vi hæve den påpegede kritik af mediernes dækning samt de producerede artikler og sammenfatte disse i en diskussion af, hvilke journalistiske standarder, der fremgår i artiklerne samt overordnede overvejelser omkring den journalistiske praksis.

Diskussion af fortolkningspakker i egne artikler

Generelt for artiklerne gælder det, at vi har forsøgt at skrive os ind i fortolkningspakker, der afviger fra dem, vi fandt i vores analyse – med det formål at udarbejde mere nuancerede artikler. Til forskel forsøger vi i artiklerne enten at anskue Tyrkiet som en størrelse, der ikke udelukkende skal fordømmes, men som også bærer præg af konstruktivitet og potentialer eller som har flere ting til fælles med europæiske aktører – herunder Danmark.

Artikel A kan skrives ind i en fortolkningspakke, som indikerer, at Tyrkiet er en nødvendig samarbejdspartner for EU. I artiklen fremhæves det blandt andet, at Tyrkiet udgør en væsentlig rolle som sikkerhedspolitisk aktør, samt at landet er en stor økonomisk kapacitet, som EU kan nyde godt af at handle med. Hermed forsøger vi at indskrive artiklen i en mere konstruktiv fortolkningspakke, som også understreger den værdi, som Tyrkiet kan have for EU. Artikel B skriver sig ind i en forståelse af, at distancen mellem Danmark og Tyrkiet ikke er større, end at begge lande, når det kommer til brud på konventioner, til tider ser stort på demokratiidealer. I denne artikel forsøger vi at skrive os ind i en fortolkningspakke, der ikke fremmedgør Tyrkiet fra det vestlige Europa, men i stedet fokuserer på en fællesnævner hos de to parter. Artikel C stiller skarpt på, at Tyrkiets politiske udvikling kan forstås i forlængelse af en anti-liberalistisk bølge i Europa, hvor stats- og regeringsledere strammer grebet om blandt andet minoriteter. Således skrives artiklen ikke ind i en

forståelse af Tyrkiet som en mellemøstlig stat, der med sin osmanniske historie afviger fra Europa, men sammenlignes snarere med to lande, Polen og Ungarn, som begge er en del af det europæiske fællesskab. Endelig belyser Artikel D Tyrkiets økonomi i 2017 samt kaster lys over Tyrkiets fremtidige økonomiske situation. Afsættet er her, at Tyrkiet siden Erdogan blev premierminister i 2002, har oplevet økonomisk fremgang, hvormed vi i artiklen fremlægger et positivt aspekt ved Erdogans regeringstid.

Diskussion af saglighed og upartiskhed i egne artikler

Hvad angår begrebet saglighed har vi i artiklerne bestræbt os på at undgå normative anskuelser, hvor vi som journalister skriver egne holdninger ud i artiklerne. I stedet forsøger vi at lade andre kilder fremføre en kritik af præmisserne for forfatningsvalget. I Artikel A bliver observationer fra OSCE brugt til at vidne om “at der ikke har været lige vilkår for de politiske parter for at føre valgkamp”. På denne måde adskiller vi os fra den generelle tendens i de udvalgte medier, hvor respektive journalister påpeger ‘udemokratiske’ og ‘kritisable’ elementer uden at uddybe, bevise eller nuancere påstandene.

Når det kommer til upartiskheden i vores artikler, skal det bemærkes, at der – til forskel for dagbladenes artikler – ikke er taget udgangspunkt i nogle ja- eller nej-sigere. Derimod baserer artiklerne sig primært på professionelle parts- og ekspertkilder. Artikel B er i tråd med dette stringent balanceret mellem en politikers holdning og oplevelser i Tyrkiet under en retssag og en jurist, der forholder sig kritisk til dennes udsagn. Kildevalget er med til at skabe en afbalanceret struktur i artiklen, hvor journalisten ikke selv vælger parti i sagen ved at fordømme det tyrkiske retssystem. Det er dog ikke lykkedes i alle artiklerne med en sådan afbalancering. I Artikel A lades en ekspert fra DIIS udlægge sin opfattelse af, hvordan EU bør håndtere Tyrkiet; at der er tre retninger, EU kan følge, men at han mener, EU bør vælge den hårde metode, hvor der sanktioneres mod Tyrkiet. Her kunne man med fordel have opsøgt andre kilder, der ville have bidraget med noget konflikt i strategien til, hvorledes EU løser konflikten med Tyrkiet.

Som nævnt tidligere adskiller kildebruget sig i vores artikler fra de analyserede artikler. I Artikel C bruges tre ekspertkilder til at forklare, hvordan den politiske udvikling i Tyrkiet kan forstås. Det står i kontrast til det gængse kildebrug i dagbladene, hvor det oftest var ja-sigerne, der skulle forholde sig til, hvorfor det gav mening med et ja. Ved brug af en professionel kilde kan man argumentere for, at

der både bliver anvendt et nyt perspektiv til at kaste lys over tyrkernes valg, men endnu vigtigere har denne ekspert en større generel viden, end det formodes, at tyrkiske ja-sigere besidder, da de kun kan tale for deres eget vedkommende.

En artikel, som både adskiller sig fra den undersøgte dækning og de tre andre artikler, er Artikel D. Som den eneste tilstræber den sig i videst omfang at adressere potentialerne, som Tyrkiet besidder. Artiklen omhandler økonomien, som særligt under Erdogans indsættelse som premierminister i 2002, har oplevet fremgang. Det skal naturligvis ses i en kontekst af, at den økonomiske situation også bliver fremhævet som ustabil, og at der ses “bekymrende tendenser” i udviklingen.

Diskussion af sfære-begrebet i egne artikler

Vi har valgt ikke at vurdere vores artikler ud fra Hallins sfære-begreb på trods af, at dagbladenes artikler er blevet vurderet derudfra. Dette skyldes blandt andet, at artiklerne ikke overvejende knytter sig til et media-event, som analysegenstanden i Hallins egen undersøgelse af de amerikanske mediers dækning af Vietnam-krigen, og som yderligere gør sig gældende for den tyrkiske folkeafstemning. Dette bundet i, at vi i afsnittet om Hallins teori vurderer, at det er selve media-eventet, der binder sig til en given sfære.

Med afsæt i dette har vi ikke fundet det muligt at skrive vores artikler ud af den afvigende sfære, da media-eventet – med andre ord præmissen for diskussionen – ikke er opfyldt. Desuden fremgår det af Hallins studie, at journalisterne følger den politiske konsensus om den gældende holdning til krigen. Derfor kan det også her være svært at argumentere for, hvorvidt det overhovedet er muligt for journalister at skrive sig ud af en sfære.

Den journalistiske praksis

Inden for journalistikken arbejdes der med de fem nyhedskriterier; sensation, aktualitet, identifikation, væsentlighed og konflikt. Særligt sensations- og konflikt-kriteriet er relevante at diskutere i forhold til de artikler, vi har udarbejdet, idet de på nogen måder kan opfattes som udfordrende for en saglig og upartisk dækning. Dette afsnit er en diskussion af, hvad saglig og upartisk journalistik kan siges at være, samt hvilken indvirkning den journalistiske praksis har på det journalistiske produkt.

Vores analyse peger på, at medierne overvejende forklarer den tyrkiske folkeafstemning ud fra et eurocentrisk synspunkt og i forlængelse heraf dækker det i sfæren for det afvigende.

Det har således, som vist i analysen, ført til forsimplinger og negativ framing i beskrivelsen af folkeafstemningen. Dette efterlader spørgsmålet, om det i det hele taget er muligt både at skrive sagligt samt upartisk og samtidig overholde nyhedskriterierne, således at artiklen er forståelig og fængende for læseren. I analysen når vi frem til en kritik rettet mod journalisterne i form af deres forholdsvis negative samt ensidige beskrivelse af valget. I tråd med denne kritik er det dog også væsentligt at vurdere de journalistiske krav og forventninger, journalisterne ligger under over for – herunder for eksempel nyhedskriterierne. Man kan blandt andet se dette i nogle af rubrikkerne, hvor der skrives nogle mere konflikt- og sensationsorienterede vinkler frem, end dem, der er herskende i brødteksten. Dette kan være et resultat af mediets forsøg på at skabe mere opmærksomhed omkring artiklen. Således er det måske den journalistiske praksis på redaktionerne, og det pres, journalisten føler for at skrive sensationelt, der kan være med til at gøre artiklerne usalige og partiske.

En anden overordnet kritik af journalisterne i vores analyse var, at journalisternes egne ord fik lov at dominere i nogle af de analyserede artikler, således at framingen ikke bestod i beskrivelser af faktuelle tilstande eller kildeudsagn, men journalistens egen holdning om emnet. Det væsentligste i denne sammenhæng er blandt andet, at man som medie skriver frem, hvilken type artikel, der er tale om, hvilket også relaterer sig til Ørstens begreb saglighed. Enkelte artikler i vores analysemateriale bar præg af at være mere politiske analyser eller reportager fra Tyrkiet, men var at finde i nyhedssektionen ved de givne dagblade. Det er op til den enkelte journalist at vurdere, hvor grænsen går i dækningen mellem det åbenlyse faktuelle, som ikke kræver understøttelse af kilder og det mere skønsmæssige, som enten må leveres som en kildes holdning – eller netop i en politisk analyse eller leder i avisen. Denne grænse vil flytte sig alt efter, hvilken sfære emnet må betragtes placeret i. Det kan dog være svært for en journalist, måske specielt en, der er udsendt, at vurdere, hvilke oplevelser og indtryk, der kræver yderligere dokumentation, og hvilke, der kan udtrykkes som faktuelle sandheder - ene og alene på baggrund af journalistens tilstedeværelse i landet. Omvendt kan journalistens tilstedeværelse i landet også være med til at vidne om en større indsigt og samtidig give flere nuancer til et givent media-event.

Som det ses i vores egne artikler har det været svært både at skrive sagligt og upartisk samt overholde nyhedskriterierne. Ligesom det har været problemfyldt at skrive os ind i andre fortolkningspakker

uden at miste nyhedsværdien i vores artikler. Det er problematisk som journalist at skrive sig ud af sin overordnede forforståelse eller fortolkningspakke, idet der altid i en eller anden grad vil forekomme framing i alt skrevet tekst. Vi sigter derfor ikke efter at vurdere, hvorvidt framing er en god eller dårlig ting, men kritiserer i vores analyse journalisterne for at være eurocentriske, usalige og partiske i deres dækning af valget. Når man som journalist skriver sig ind i en anden forståelse af et emne end den dominerende, betyder det ikke, at dækningen nødvendigvis bliver mere saglig eller upartisk, idet man altid vil kunne pege på andre kritikpunkter. Dette ses også i vores egne artikler, der, på trods af vores bevidsthed om framingen, fortolkningspakkerne, saglighed og upartiskhed, ender med at falde i nogle af de samme fælder, som de analyserede artikler. Man må dog forestille sig, at man kan dække noget på saglig og upartisk vis, selvom der frames. Således kan man ved at være bevidst om at skrive sagligt, upartisk og nuancerende – og samtidig imødekomme nyhedskriterierne – muligvis skabe et mindre biased medie billede.

Den ovenstående problematik kan løftes op på et højere videnskabeligt niveau, hvor man kan betvivle, hvorvidt det overhovedet er muligt for danske journalister at dække en tyrkisk valgkamp og samtidig sætte sine fordomme i parentes. Således er det en relevant diskussion, hvorvidt det er muligt – og nødvendigt – at skrive sig ud af sin kulturelle og politiske forforståelse. Vores teoretiske udgangspunkt i projektet giver ikke et entydigt svar på dette, og det ligger uden for dette projekts sigte at besvare dette spørgsmål.

Konklusion

I dette projekt analyseres framingen af folkeafstemningen som værende overvejende negativ på baggrund af de problemer, årsager samt moralske vurderinger, der lokaliseres i de 30 analyserede artikler. Disse artikler placeres i seks fortolkningspakker med udgangspunkt i den fremanalyserede framing. Pakkerne kredser overordnet om præsident Erdogan, demokratiske tilstand i Tyrkiet samt tyrkiske borgere i Tyrkiet og Danmark. Fortolkningspakkerne er: *'Tyrkiet lever ikke op til vestlige demokratiidealer'*, *'Erdogan bliver diktator ved 'ja'*, *'Erdogan er populistisk'*, *'Erdogan skaber frygt'*, *'Ja-sigere er ignorante'* og *'Ja-sigerne skal også høres'*. Ud fra disse fortolkningspakker ses en overvejende biased dækning af folkeafstemningen, som i flere af fortolkningspakkerne også fremstår som eurocentrisk. Dette konkluderer vi på baggrund af, at dækningen har været overvejende usaglig og partisk. Usagligheden kommer særligt til udtryk i journalistens sprogbrug; herunder simplificeringer, negativt ladede adjektiver samt sammenligninger, samt idet journalisternes egne

vurderinger kommer til at fremstå som kendsgerninger. Det partiske ses særligt i kildevalget og den generelle brug af kilderne, hvori der ses en forskel på den måde, hvorpå journalisterne forholder sig til de forskellige kilder – særligt i differentieringen af ja- og nej-sigerne. Denne overordnede bias kan forklares ved at forstå dækningen ud fra Hallins sfære-begreb. Således konkluderes det, at folkeafstemningen som media-event er blevet dækket inden for sfæren for det afvigende.

I udarbejdelsen af vores egne artikler har vi særligt haft fokus på at fremstille Tyrkiet på en mere nuanceret måde. Har vi bestræbt os på at sammenligne Tyrkiet med andet end Mellemøsten, at fokusere på et positivt islæt ved Tyrkiet som nødvendig samarbejdspartner for EU samt at fremhæve Tyrkiets positive økonomiske vækst. Overordnet har det dog været problemfyldt at skrive saglige og upartiske artikler samt at opfylde nyhedskriterierne. Dette lægger sig op ad vores diskussion om den journalistiske praksis, vi forstår som både indeholdende de fem nyhedskriterier, men som også dækker over et ideal om saglighed og upartiskhed, når målet er journalistik, der ikke er biased. Derfor konkluderes det, at den journalistiske praksis ikke efterlader et entydigt svar på, hvad journalistik skal være. Den enkelte journalist må derfor være bevidst om at skrive så sagligt og upartisk som muligt samt forsøge at opfylde nyhedskriterierne – alt efter, hvilken type journalistik, der er tale om.

Litteraturliste

- Entman, Robert M. (2015(1993)): *Framing. Til afklaring af et spredt paradigme*, i: *Mediekultur* 58, s.115-123.
- Fourny, Jean-Francois (1994): *Anatomy of Eurocentrism: On Samir Amin's "Eurocentrism" and Vassilis Lambropoulos's "The Rise of Eurocentrism"*, i: *Research in African Literatures*, 1 December 1994, Vol.25(4), s.189-198
- Hallin, Daniel C. (1984): *The Media, the War in Vietnam, and Political Support: A Critique of the Thesis of an Oppositional Media*, i: *The Journal of Politics*, Vol. 46, no. 1 (Feb), pp. 2-24
- Jørndrup, H. (2012). *Journalistik om et bebudet historisk øjeblik - danske avisers blik på Præsident Obamas indsættelse*. *Kulturstudier* nr. 1, s. 28-54
- Ørsten, Mark og Nørgaard, Nete (2006): *Danske mediers dækning af Irak-krigen i 2003 – i tal og store træk*, i: *Krigen i medierne, medierne i krig*, Forlaget Samfundslitteratur
- Ørsten, Mark (2006): *Saglig og upartisk – en analyse af tv-nyhedernes åbningshistorier på DR og TV2*, i: *Krigen i medierne, medierne i krig*, Forlaget Samfundslitteratur

Websider:

- Web 1: Dansk imam: Vestlige medier har fremstillet Erdogan som et monster, DR (2017) <https://www.dr.dk/nyheder/udland/dansk-imam-vestlige-medier-har-fremstillet-erdogan-som-et-monster> [Lokaliseret 5. januar 2018]
- Web 2: Reportage, Mediehåndbogen <http://aiu.dk/mediehaendbogen/medier/genrer/reportage/> [Lokaliseret 18. december 2017]
- Web 3: Overblik over Tyrkiets politiske partier, TV2 (2016) <http://nyheder.tv2.dk/udland/2016-11-04-overblik-tyrkiets-politiske-partier> [Lokaliseret 13. december 2017]
- Web 4: Tyrkiets historie og politiske situation, Udenrigsministeriet (2017) <http://tyrkiet.um.dk/da/om-tyrkiet/tyrkiets-historie-og-politiske-situation/> [Lokaliseret 13. december 2017]
- Web 5: Konflikten mellem Tyrkiet og kurderne spidser til, DIIS (2016) http://pure.diis.dk/ws/files/624729/Tyrkiet_og_kurderne_WEB.pdf [Lokaliseret 13. december 2017]
- Web 6: ”Det er et tyrkisk valg, ikke et europæisk”, Information (2017) <https://www.information.dk/moti/2017/03/tyrkisk-valg-europaeisk> [Lokaliseret 14. december 2017]